

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Politika a investiční strategie produktů investičního životního pojištění

Diplomová práce

Studijní program: N6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Bc. Michaela Šedková**

Vedoucí práce: Ing. Karina Tatek Benetti, Ph.D.

Zadání diplomové práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Šedková**
Osobní číslo: E18000562
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: N6208T085 – Podniková ekonomika
Zadávající katedra: katedra ekonomické statistiky
Vedoucí práce: Bc. Ing. Karina Tatek Benetti, Ph.D.
Konzultant práce: Bc. Jaroslav Kalina
ČSOB a.s., Specialista interního helpdesku - bankopojištění, investice

Název práce: **Politika a investiční strategie produktů investičního životního pojištění**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Vymezení politik a investičních strategií produktů investičního životního pojištění.
3. Případové studie.
4. Komparace výsledků z případových studií.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Seznam odborné literatury:

- ŠÍDLO, Dušan. 2010. *Život jako riziko, aneb, Zásady pojišťování životních rizik*. Praha: Aladin agency. ISBN 978-80-904345-1-6.
- DUCHÁČKOVÁ, Eva. 2015. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-87865-25-5.
- MARANO, Pierpaolo and Michele SIRI. 2017. *Insurance Regulation in the European Union*. Cham: Palgrave Macmillan. ISBN 978-3-319-61215-7.
- PŘIKRYL, Vladimír a Jana ČECHOVÁ. 2017. *Zákon o pojišťovnictví: komentář*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-546-8.
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce: min. 65 normostran
Forma zpracování: tištěná / elektronická
Datum zadání práce: 1. října 2018
Datum odevzdání práce: 31. srpna 2020

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

Ing. Jan Ůhm, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2018

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

12. 4. 2019

Bc. Michaela Šedková

Anotace

Diplomová práce se zabývá produkty investičního životního pojištění. Zkoumá nabízené investiční strategie a srovnává produkty dostupné na trhu. V práci jsou zmíněny základní informace týkající se produktů pojišťovnictví, životního pojištění a podrobněji analyzovány produkty investičního životního pojištění, jejich možné rozdíly a rizika, která z tohoto druhu pojištění plynou. Nosnou částí práce jsou případové studie, které slouží pro srovnání produktů na konkrétním modelovém uživateli. V práci jsem se snažila vystihnout pro koho je daný produkt určený a podle jakých kritérií se při výběru konkrétního produktu rozhodovat. Nabídka produktů a investičních strategií je na trhu široká, proto byly vybrány jen aktuálně nabízené produkty společností, které mají v současné době největší tržní podíly. Závěr práce je zaměřen na zhodnocení situace a zdůraznění klíčových výsledků, které z práce vyplývají. Cílem práce je srovnání investičních strategií produktů investičního životního pojištění a jejich postavení na trhu.

Klíčová slova

investiční strategie, kapitálová hodnota, odkupné, pojistné, pojistná částka, riziko

Annotation

The diploma thesis deals with Policy and investment strategy of investment life insurance products. It examines the offered investment strategies and compares the products available at the market. In this work are mentioned basic information about insurance products, life insurance and analyzed in more detail united linked insurance products, their possible differences and risks that arise from this type of insurance. The main part of the work are case studies, which serve to compare products on a specific model user. In my work I tried to describe for whom the given product is intended and according to what criteria to decide when choosing a particular product. The range of products and investment strategies at the market is extensive, so only the currently offered products of companies, that have the largest market shares have been selected. The conclusion of the thesis is focused on evaluating the situation and emphasizing the key results resulting from the work. The aim of the study is to compare investment strategies, united linked insurance products and their market position.

Key Words

capital value, investment strategy, premiums, risk, sum insured, surrender

Obsah

Seznam obrázků.....	8
Seznam tabulek.....	9
Seznam zkratk.....	10
Úvod.....	11
1. Životní pojištění.....	13
1.1 Historie životního pojištění.....	15
1.2 Druhy životního pojištění.....	18
1.3 Pojistný trh.....	22
1.4 Stav pojišťovnictví v ČR.....	24
2. Investiční životní pojištění.....	29
2.1 Složení investičního životního pojištění.....	29
2.2 Standardizovaný ukazatel nákladovosti (SUN).....	32
2.3 Investiční životní pojištění a otevřené podílové fondy.....	34
2.4 Pojistné.....	36
2.5 Poplatky.....	38
2.6 Výluky.....	39
2.7 Daňová uznatelnost – daň z příjmů.....	39
2.8 Odkupné/Odbytné.....	40
3. Případové studie.....	41
3.1 Představení pojišťoven.....	42
3.2 Řízení rizik v investičním životním pojištění.....	44
3.3 Produkt pojišťovny Kooperativa – PERSPEKTIVA.....	48
3.4 Investiční životní pojištění Kooperativa FLEXI.....	52
3.5 Investiční životní pojištění ČSOB FORTE.....	54
3.6 Produkt pojišťovny NN – Smart.....	60
3.7 Produkt pojišťovny ČPP EVOLUCE PLUS.....	63
4. Komparace výsledků z případových studií.....	68
Závěr.....	75
Seznam použité literatury.....	78

Seznam obrázků

Obrázek 1: Struktura pojistného trhu – životní pojištění (%)	26
Obrázek 2: Meziroční změny předepsaného pojistného v životním pojištění v %	27
Obrázek 3: Struktura pojistného trhu – životní pojištění v %	28
Obrázek 4: Podíl na trhu životního pojištění v ČR – 2017 (%)	28
Obrázek 5: Příklad rozloženého pojistného	33
Obrázek 6: Zobrazení TER/investičních strategií pro prudkt XY v %	34
Obrázek 7: Vývoj kapitálové hodnoty účtu.....	52
Obrázek 8: Vývoj kapitálové hodnoty v čase podle zhodnocení 3,5 %.....	53
Obrázek 9: Vývoj kapitálové hodnoty	60
Obrázek 10: Zhodnocení kapitálové hodnoty	63
Obrázek 11: Vývoj kapitálové hodnoty v portfoliu životního cyklu	66

Seznam tabulek

Tabulka 1: Druhy životního pojištění.....	20
Tabulka 2: Co je a co není garantováno	22
Tabulka 3: Struktura pojistného trhu životního pojištění v %.....	27
Tabulka 4: Příklad průběhu kapitálové hodnoty produktu životního pojištění Perspektiva	49
Tabulka 5: Investiční strategie pojišťovny Kooperativa	49
Tabulka 6: Přehled fondů a jejich zhodnocení	50
Tabulka 7: Modelový vývoj účtu pojistníka v případě produktu Perspektiva.....	51
Tabulka 8: Investiční strategie a jejich zhodnocení.....	53
Tabulka 9: Vývoj kapitálové hodnoty u pojištění FLEXI	53
Tabulka 10: Kapitálová hodnota pojistného	54
Tabulka 11: Přehled fondů a jejich zhodnocení	58
Tabulka 12: Zhodnocení kapitálové hodnoty při 4,5 % zhodnocení.....	59
Tabulka 13: Přehled investičních strategií.....	61
Tabulka 14: Přehled fondů a jejich zhodnocení	62
Tabulka 15: Zhodnocení zaplaceného pojistného	62
Tabulka 16: Přehled fondů, jejich rizikovost a doporučená doba investování.....	65
Tabulka 17: Zhodnocení pojistného v Portfoliu životního cyklu	66
Tabulka 18: Srovnání vybraných výsledných kapitálových hodnot pojištění.....	73

Seznam zkratek

CZK	Měna česká koruna
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
GDP	Hrubý domácí produkt (<i>Gross Domestic Product</i>)
IŽP	Investiční životní pojištění
KŽP	Kapitálové životní pojištění
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj velmi ekonomicky rozvinutých států světa
P.A.	Per annum, úrok za 1 rok
RS	Riziková skupina
SUN	Standardizovaný ukazatel nákladovosti
TER	Ukazatel celkové nákladovosti podílového fondu
TUL	Technická univerzita v Liberci
TÚM	Technická úroková míra
UŽP	Univerzální životní pojištění
ZPP	Zvláštní pojistné podmínky

Úvod

V každodenním životě se lze setkat s riziky, která mohou ovlivnit životní podmínky a nenávratně ohrozit životní úroveň obyvatelstva. Záleží na způsobu života i postoji každého jedince, do jaké míry je ochoten tato rizika akceptovat a v jakém rozsahu se rozhodne proti těmto rizikům pojistit. S postupem věku si osoby více uvědomují dopady nenadálých situací, a chtějí zabezpečit sebe i své blízké pro případ, že takové situace nastanou. V rámci produktů neživotního pojištění lze pojistit auta, domy, byty případně odpovědnost za škodu, kterou pojištěný způsobí někomu jinému. Produktům neživotního pojištění práce podrobněji věnována nebude.

Práce se věnuje pojistným produktům, které slouží k ochraně života a zdraví jednotlivců či skupin lidí, a které jsou sjednávány, aby byl zajištěn životní standard pojištěného či jeho blízkých v případě, že nastane nečekaná situace spojená s nemocí, úrazem nebo smrtí pojištěného. V poproduktivním věku se příjmy pojištěného sníží, a aby si pojištěný i jeho blízcí udrželi životní standard, na který byli během svého života zvyklí, vytváří si rezervy, které by rádi vhodnou formou zhodnotili. Pojistný trh se v čase vyvíjí a přizpůsobuje potřebám obyvatelstva. Životní pojištění je produktem dlouhodobého charakteru a díky podpoře státu může přinést i daňovou úsporu.

Téma jsem si zvolila, protože pojistný trh prochází významným vývojem a musí pružně reagovat na požadavky obyvatelstva, aby uspokojil potřeby zájemců o pojištění. Pojišťovny musí přizpůsobit své produkty i poskytované informace zákonným povinnostem, aby mohly na trhu působit a byly konkurenceschopné. Zároveň však i požadavky potenciálních klientů již nejsou jen o pojistné ochraně, ale chtějí produkty, které se přizpůsobí jejich potřebám a možnostem.

První kapitola práce je věnována stručnému vývoji pojišťovnictví od starověku, popisuje druhy životního pojištění a jejich možné obměny. Zachycuje základní funkce pojištění, rozdíly v dostupných produktech a souvislosti na pojistných trzích. Stav pojišťovnictví v České republice v roce 2017 je shrnut v poslední části první kapitoly.

Druhá kapitola práce je zaměřena na investiční životní pojištění. Vysvětluje základní pojmy, které s tímto druhem pojištění souvisí a náklady, které se k tomuto druhu pojištění váží.

Třetí kapitola práce obsahuje případové studie, týkající se produktů investičního životního pojištění. Konkrétně jsou zaměřeny na investiční složku tohoto produktu a znázorňují průběh kapitálové hodnoty v čase. Investiční složka umožňuje zhodnocení finančních prostředků prostřednictvím nabízených strategií. Pro potřeby srovnání jsou na modelový případ aplikovány produkty nabízené konkrétními pojišťovnami a provedena kalkulace očekávaného zhodnocení. Prostřednictvím analýzy dokumentů zveřejňovaných vybranými pojišťovnami ve formě všeobecných pojistných podmínek, produktových listů a sazebníků je vytvořen popis produktů a nasimulován průběh kapitálové hodnoty.

Poslední kapitola práce je zaměřena na výsledky případových studií a jejich srovnání. Na základě srovnání je doporučeno, pro koho je daný produkt určen. Problém srovnání je v různorodosti nabízených variant a nejednoznačném stanovení poplatků. Výnos očekávaný dle modelace nemusí reálně odpovídat zhodnocení, které klient skutečně obdrží při dodržení sjednané doby, jelikož současný výnos fondu negarantuje výnos budoucí. Při tvorbě poslední kapitoly práce byla využita metoda komparace, prostřednictvím které byly posuzovány rozdíly jednotlivých produktů a analogie. Poslední část práce zobecňuje investiční strategie a zmiňuje výhody případně nevýhody konkrétních strategií.

Cílem práce je vytvořit srovnání investičních strategií produktů investičního životního pojištění a výsledné zhodnocení jejich postavení na trhu mezi produkty, které umožňují zhodnocení finančních prostředků.

Investiční životní pojištění je kombinovaný produkt, který spojuje pojistné krytí rizik a zhodnocení finančních prostředků. Na trhu se lze setkat s produkty, které umožňují řešit každou složku zvlášť. Práce je zaměřena na otázku, zda – li je vhodnější, zřídit si rizikové životní pojištění, které úspory nevytváří, a zvlášť spořit formou spořicíh či investičních produktů, nebo vše spojit do jednoho produktu. Důraz je kladen na investiční složku životního pojištění a strategie, které zhodnocení pojistného v rámci investičního životního pojištění umožňují.

Pro dosažení uvedeného cíle jsou použity metody literárních rešerší, analýzy dokumentů a následná explance důležitých pojmů a vazeb mezi produkty. Pro tvorbu případových studií je využita metoda modelování. Komparací a syntézou dílčích poznatků jsou zobecněny závěry práce.

1. Životní pojištění

Pojistné produkty jsou zřizovány pro případ nenadálých situací, které mohou ohrozit život či majetek pojištěného a tím mu způsobit finanční ztrátu. Prostřednictvím pojištění se snaží pojištěný zmírnit dopad takových situací na jeho životní úroveň a zlepšit podmínky na stáří, nespoléhat jen na státní podporu.

Životním pojištěním nazýváme produkty, které jsou dlouhodobého charakteru a u nichž je výplata pojistného plnění vázána na pojistnou událost smrt nebo dožití se určitého věku. Pojistné plnění se vyplácí obmyslené osobě nebo pojištěnému v případě, že pojistná událost nastane. Je zřizováno, aby pojištěný zajistil sebe či své blízké v případě, že se jeho příjem sníží či nebude schopen dostát svým závazkům.

Druhou variantou pojištění jsou pojistky neživotní, které kryjí rizika spojená s majetkem pojištěného pro případ nenadálých situací. Může se jednat například do pojištění bytu, domu, vozidla nebo odpovědnosti za škodu.

Životní pojištění vzniklo pro případ, že pojištěný zemře, aby jeho rodina mohla z pojistného plnění pokrýt náklady na pohřeb a případně zbyla drobná podpora. S růstem bohatství a životního standardu jsou i vyšší nároky na pojistné krytí.

Současné produkty životního pojištění kryjí riziko smrti i dožití, ale umožňují i další připojištění například pro krytí rizika ztráty zaměstnání, invalidity či závažných onemocnění pojištěného. Životní pojištění může kryt i riziko úrazu. Úrazové pojištění však lze sjednat i samostatně. U těchto variant pojištění, nazývaných jako smíšené či kapitálové je jisté, že pojistná událost nastane. Neví se ale předem kdy.

„Od neživotního pojištění se životní pojištění liší v základních bodech:

- *z možných variant rizik vztahujících se k životnímu pojištění (dožití nebo smrt) nastane jen jedna a její nastoupení je jisté, zatímco v neživotním pojištění je počet škod a jejich velikost nejistá;*
- *oproti neživotnímu pojištění je v životním pojištění vyplácena pevná, předem stanovená pojistná částka;*

- *u životního pojištění nehrozí, že vyplácená částka bude stoupat nad ryzí pojistné z důvodů nezávislých na kalkulaci pojišťovny;*
- *většina životních pojištění se sjednává na předem danou dobu (většinou dlouhé období), a pokud pojištěný platí pojistné, nemá pojišťovna prakticky žádnou možnost odstoupit od smlouvy. Netýká se to ovšem případů, kdy pojištěný zatají nebo uvede klamné informace o svém zdravotním stavu. Tehdy pojišťovna od smlouvy odstoupit může.“*
(Daňhel 2005, s. 185)

Funkce životního pojištění se liší podle toho, zdali působí na jednotlivce, či skupinu lidí (celé hospodářství).

Jednotlivci pojištění zřizují, aby zajistili sebe či své blízké, zajistili určitý životní standard ve stáří, zhodnotili část svých finančních prostředků. Mohou ale využít spoření i pro zajištění prostředků pro důležité životní události jako je svatba, ukončení studia aj.

Funkce pojištění, které působí na větší skupinu lidí se nazývají makroekonomické a slouží, jako doplněk státního důchodového systému. Reforma důchodového systému v České republice se stále připravuje a nyní nikdo neví, jaká bude situace v horizontu několika let. Je tedy na místě, aby si každý vybral vhodný produkt, který mu napomůže zajistit určitý životní standard i ve stáří. Příjmy pojišťoven jsou stejně jako příjmy jiných podnikatelských subjektů předmětem daně z příjmů, tedy i z tohoto druhu podnikání plynou do státního rozpočtu daňové příjmy. Jako další makroekonomické funkce lze uvést tlumení inflace vlivem oddalování spotřeby. Díky kumulaci finančních prostředků má pojišťovna možnost investovat větší objem finančních prostředků do nástrojů finančního trhu. (Kolektiv autorů 2002, s. 10)

Zákon o pojišťovnictví uvádí následující odvětví životního pojištění:

„I. Pojištění

- a) pro případ smrti, pro případ dožití, pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, spojených životů, s výplatou zaplaceného pojistného,*
- b) důchodu,*
- c) pojištění úrazu nebo nemoci jako doplňkové pojištění k pojištění podle této části.*

II. Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.

- III. Pojištění uvedená v bodě I písm. a) a b) a bodě II, která jsou spojena s investičním fondem.
- IV. Trvalé zdravotní pojištění podle čl. 2 odst. 3 písm. a) bodu iv) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES1).
- V. Kapitalizace příspěvků hrazených skupinou přispěvatelů a následné rozdělování akumulovaných aktiv mezi přeživší přispěvatele nebo mezi osoby oprávněné po zemřelých přispěvatelích.
- VI. Umořování kapitálu založené na pojistně matematickém výpočtu, kdy jsou proti jednorázovým nebo periodickým platbám dohodnutým předem přijaty závazky se stanovenou dobou trvání a ve stanovené výši.
- VII. Správa skupinových penzijních fondů, případně včetně pojištění zabezpečujícího zachování kapitálu nebo platbu minimálního úrokového výnosu.
- VIII. Činnosti podle čl. 2 odst. 3 písm. b) bodu iii) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES1).
- IX. Pojištění týkající se délky lidského života, které je upraveno právními předpisy z oblasti sociálního pojištění, pokud zákon umožňuje jeho provádění pojišťovnou na její vlastní účet. Směrnice Evropské unie potom přidávají další pojistná odvětví:
1. pojištění dlouhodobé péče;
 2. tontinní operace;
 3. správa portfolia;
 4. sociální pojištění prováděné životními pojišťovnami na jejich vlastní riziko;
- Produkty lze dále členit podle počtu pojištěných (jeden pojištěný nebo více) na individuální pojištění a skupinová pojištění (např. zaměstnanecká pojištění pro pracující v jednom podniku).“ (Příloha č. 1 k zákonu č. 277/2009 Sb o pojišťovnictví)

1.1 Historie životního pojištění

Historie životního pojištění sahá v různých formách už do starověku. Sloužilo občanům ku pomoci v případě nahodilých událostí a zabezpečovalo právo na výplatu peněžních prostředků na krytí vzniklých škod. V Evropě na přelomu 11. a 12. století se utvářely různé rodinné svazky, nazývané gildy a větší skupiny, které pocíťovaly potřebu se sdružovat v zájmu přežití. Z gild postupně vzešly řemeslnické cechy. Cechy byly zakládány mistrovskými a tovaryšskými pokladnicemi či bratrstvy za účelem podpory jejich členů.

Podpora byla poskytována v případě nemoci, ve formě pohřebního, úrazu, ozbrojených sil, lodní přepravy či požární ochrany. Význam cechů se udržel do 18. století.

„První dochovaná pojistná smlouva je ze dne 13. dubna 1379. Byla podepsána v italské Pise a zahajuje éru námořního pojištění. První řádná požární pojišťovna vznikla v Hamburku roku 1676 jako "Generální požární pokladna". Největší pojišťovací systém LLOYDS vznikl v roce 1687 z kavárny pana Edwarda Lloyda, kde se scházeli kupci, makléři a námořníci a on pro ně organizoval výměnu informací o námořní přepravě. Na základě těchto informací vybudoval pan Lloyd největší informační centrum o pohybu lidí, zboží, o haváriích a jejich pojišťování.“ (Brokerteam nedatováno)

První životní pojištění v současné podobě se objevilo v 16. století. První životní pojistka, která byla zaznamenána, byl uzavřena 18. června 1583. Právní úprava pojištění a pojišťovnictví v českých zemích byla z 4. září 1819 a byla upravena patentem císaře Františka I. Jednalo se o povolení soukromého podnikání v pojišťování. Krátce poté byly založeny i první pojišťovny na našem území. Nejvýznamnější z životních pojišťoven v habsburské monarchii byl "Všeobecný zaopatřovací ústav pro poddané rakouského císařského státu", který vznikl 1. března 1823. Do této první fáze zakládání "domácích" pojišťoven spadá i založení První české vzájemné pojišťovny (1827) v Praze a Moravsko-slezské vzájemné pojišťovny Brno (1830). V roce 1869 pak vznikly v Praze dvě české pojišťovny. Pojišťovna Slavia a Praha. Vznikly na základě potřeb české buržoazie, která žádala vlastní specializované životní pojištění. (Brokerteam nedatováno)

Přelom 19. a 20. století přinesl do oblasti životního pojištění významný rozvoj a postupně se dostalo na nejvyšší příčky co se důležitosti týká. Pojištění pro případ úmrtí a v druhé řadě pak pojištění na dožití se stalo hlavním pojistným rizikem. Vysoký zájem byl směřován ke kombinaci těchto dvou složek a přibývalo ústavů, které tyto služby poskytovaly. Významný rozvoj však přerušila první světová válka.

Po válce se tehdejší Československo potýkalo s velkými změnami a muselo se vyrovnat s následky, které válka zanechala. Na území Československa postupně vzniklo 21 nových pojišťoven a z toho dvě byly životní. Působily ale i pobočky zahraničních pojišťoven, které měly v oblasti životního pojištění větší podíl. Tím však rozvoj trhu pojišťovnictví nekončil a vznikaly další domácí pojišťovny. Začaly se objevovat první možnosti připojištění k

základním formám životního pojištění. Postupem času získávaly české pojišťovny větší tržní podíl a aby snižovaly rizika škodných událostí, organizovat různé podpůrné akce. Například vystavovat ozdravovny. Rozvoj se pozastavil finanční krizí na konci roku 1929. K následnému oživení ekonomiky přispělo rostoucí nebezpečí od sousedního Německa. Roku 1934 byl přijat zákon, který ukládal povinnosti pojišťovny v oblasti zajištění zdrojů pro pojistná plnění a informační povinnost. (Marvan a Chaloupecký 1993)

Druhá světová válka zanechala zemi v kritickém stavu a bylo třeba obnovit finanční systém. Pojišťovny však byly zestátněny a pojistný trh ztratil důvěru občanů. Snaha o naplnění státní pokladny, velmi negativně ovlivněné válkou, zasáhla do zájmů pojištěných a občané začali předčasně rušit své smlouvy. Životní pojištění se stalo nevýhodným.

Po sametové revoluci v roce 1989 došlo opět ke zprivatizování podniků, pojišťovnictví se stalo komerční službou a občan musel sám rozhodovat jaká rizika si nechá pojistit a jaká rizika bude sám podstupovat. Vznikla nová právní úprava, která stanovila podmínky pro fungování pojišťovacích služeb a pro rozvoj směrem k vyspělým tržním ekonomikám. Po rozdělení České republiky a Slovenské republiky na dva samostatné celky bylo třeba přizpůsobit trh skutečnosti, že se již nejedná o jeden správní útvar. Jako první na území České republiky zahájila svou činnost pojišťovna Kooperativa. Postupně přibývaly i další, včetně zahraničních. Čistě životních pojišťoven působilo na českém trhu podstatně méně než těch univerzálních. V roce 1999 celkem 42 z toho čistě životní 3. (Majtánová aj. 2006)

Významný byl rok 2000. I přesto, že se jedná o důležitý doplněk státního sociálního zabezpečení, chyběla do tohoto roku v České republice podpora životního pojištění ze strany státu. S přijetím zákona č. 492/2000 Sb. získaly produkty životního pojištění potřebnou státní podporu. Počet pojistných smluv se zvýšil a lidé si začali spořit na stáří ve větší míře. S přípravami České republiky na vstup do Evropské unie přišla potřeba přizpůsobit legislativu evropským zvyklostem. Tato snaha se dotkla i zákonů upravujících pojišťovnictví. Se vstupem České republiky do Evropské unie bylo umožněno zahraničním subjektům poskytovat služby na našem území prostřednictvím tzv. evropského pasu. Vyšší konkurence nutila pojišťovny ke zkvalitňování a přizpůsobování produktů, občanům dávala možnost volby. (Nová 2009, s. 54)

Orgánem dohledu na Českém pojistném trhu se v roce 2006 stala Česká národní banka. V roce 1994 zahájila činnost Česká asociace pojišťoven, která je zájmovým sdružením založeným na podporu a regulaci podnikání v oblasti pojišťovnictví. Za své hlavní úkoly ČAP (ČAP Základní údaje nedatováno) uvádí, zpracovávat připomínky k právním předpisům týkajícím se pojišťovnictví, pojištění a dalších zájmů, vytvářet nástroje zábrany škod a pojistných podvodů, sjednocovat pravidla a postupy členů, vytvářet informační nástroje pro veřejnost a objektivně a srozumitelně informovat o vývoji pojistného trhu, pojistných produktech a novinkách. Snaží se přispívat k odborné informovanosti členů a zabezpečovat vzdělávání, vytvářet pravidla etického chování v pojišťovnictví a řešit rozpory mezi členy, dbát na dodržování zásad. ČAP má 25 řádných členů. (ČAP Základní údaje nedatováno)

„Jejím posláním je koordinovat, zastupovat, hájit a prosazovat společné zájmy pojišťoven ve vztahu k orgánům státní správy a dalším osobám i ve vztahu k zahraničí.“ (ČAP Základní údaje nedatováno)

1.2 Druhy životního pojištění

Na trhu s pojištěním se v současné době nabízí celá řada pojistek, které lze modifikovat na žádost klienta. Je přizpůsobována potřebám a individuálním požadavkům tak, aby splňovala účel, za kterým se sjednává. Základním účelem pojištění je pojištění pro případ smrti či dožití. Může však být rozšířena i o investiční či kapitálovou složku pro zajištění klienta ve stáří. Jedná se o produkt dlouhodobého charakteru, který má klienta zabezpečit při neočekávaných událostech. Klient si jej sjednává, aby zabezpečil sebe či své blízké při nenadálé situaci.

Rizikové – slouží výlučně ke krytí rizik. Pojistné zaplacené klientem jde na krytí rizik stanovených v pojistné smlouvě. Nejčastěji smrti či dožití, může se ale jednat o krytí rizik vážného onemocnění, nemoci či hospitalizace.

Kapitálové – má svou rizikovou složku, ale část pojistného je určena k výplatě určité částky či důchodu po skončení pojistné doby nebo vyplacení sjednané částky v případě úmrtí. V případě úmrtí se částka vyplácí oprávněným osobám. Má garantovanou složku s minimální

mírou zhodnocení – jedná se o tzv. technickou úrokovou míru. Aby pojišťovny nemohly nabízet nereálná zhodnocení, ČNB stanoví horní strop. Jedná se tedy o konzervativnější formu investování a klient ví, že po skončení pojistné doby mu bude vyplacena alespoň minimální částka. V případě kapitálového životního pojištění jsou peníze spravovány v rezervách. Tyto rezervy pojišťovna nemůže investovat libovolně. Vyhláškou se stanovují povolené investiční limity, aby bylo možné dosáhnout garantovaného zhodnocení. Portfolio je tvořeno dluhopisy a produkty peněžního trhu. Produkty kapitálového životního pojištění jsou kombinací produktů rizikového životního pojištění s klesající pojistnou částkou a dluhopisové investice. Poplatky u pojistných produktů však převyšují poplatky u investic do podílových fondů. (Syrový a Tyl 2014)

Investiční – kryje výše uvedená rizika a zároveň umožňuje část pojistného investovat dle vlastního uvážení a tím zhodnotit vložené finanční prostředky pro budoucí použití. Jedná se však o investice do fondů a není zajištěna jejich návratnost. Do kterých fondů bude pojišťovna investovat volí klient. Zatímco u investice do fondů samostatně je možné vybrat libovolný fond. U pojištění je investice omezena na fondy, které pojišťovna nabídne. Můžeme dostat zpět i méně, než kolik bylo vkládáno. Tento typ pojištění je vhodný sjednávat na dobu několika desítek let. V případě investičního pojištění vede pojišťovna každému klientovi vlastní účet, který se skládá z jeho podílových jednotek. (Syrový a Tyl 2014)

Flexibilní – kombinace předchozích typů pojištění. Umožňuje nastavit parametry dle požadavku a potřeb klienta. Základní složky lze rozšířit o další možnosti připojištění a kombinovat spoření v rámci garantovaného zhodnocení nebo investičních fondů. (Podávka 2005)

Kapitálová hodnota pojištění je určena ke zhodnocení finančních prostředků. Lze sjednat buď fondem s garantovanou výší minimálního zhodnocení nebo investicí v investičních fondech. V investičních fondech si klient volí, jaké strategie jsou pro něj akceptovatelné a vhodné. Klient sám ovládá rozložení do fondů. Tímto způsobem lze získat buď vyšší zhodnocení, nebo se může dostat i do ztráty. Po skončení pojištění se klientovi vyplácí kapitálová část. Riziková část, která slouží ke krytí rizik zůstává pojišťovně. (Podávka 2005)

Přestože parametry životních smluv se díky své variabilitě mohou vyskytovat v různých modifikacích, jednotlivé druhy životního pojištění mají obecné vlastnosti, které je od sebe navzájem odlišují. (Podávka 2005)

Náledující tabulka znázorňuje, jaké druhy životního pojištění lze rozlišit a jaké krytí lze očekávat. Může se jednat o čistě rizikové pojištění, které nezahrnuje spořicí složku a kryje pouze rizika na která je sjednáno, ale řada druhů pojištění lze upravovat na žádost klienta ať už formou spořicí složky nebo doplňkových připojištění.

Tabulka 1: Druhy životního pojištění

Vlastnosti	Druh životního pojištění				
	Rizikové	Kapitálové	Flexibilní	Investiční	Důchodové
Krytí rizika (smrti)	✓	✓	✓	✓	✗
Tvorba kapitálové hodnoty	✗	✓	✓	✓	✓
Aktivní ovlivňování výnosu	✗	✗	✗	✓	✗
Garantované zhodnocení	✗	✓	✓	✗	✓
Flexibilita	✗	✗	✓	✓	✗
Daňová uznatelnost	✗	✓	✓	✓	✓

Zdroj: Finance.cz – druhy životního pojištění. [online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/pojisteni/osoby/zivotni-pojisteni/druhy>

Kapitálové životní pojištění je založeno na skutečnosti, že v případě úmrtí či dožití bude obmyšlené osobě či pojištěnému vyplacena sjednaná částka. Základním smyslem tohoto typu pojištění je pojištění pro případ smrti či dožití. Lze však sjednat i další varianty připojištění. Pojistná částka se dělí na částku sloužící ke krytí rizik a částku určenou ke zhodnocení. Částka, která neslouží ke krytí rizik se zhodnocuje a připisuje ve prospěch fondů s garantovaným minimálním výnosem. Tento výnos je však velmi nízký a po odečtení poplatků s pojištěním souvisejících se konečné zhodnocení blíží nule. Jedná se o produkt

dlouhodobého charakteru. Investiční strategii vybírá přímo pojišťovna a pojištěný nemá možnost rozhodovat jakým způsobem budou jeho finanční prostředky investovány, nemá možnost strategii měnit v průběhu, ani s vloženými prostředky disponovat. Naproti tomu rizikovou složku investičního životního pojištění netvoří předem sjednaná pojistná částka, ale výplata je závislá na tom, jak se fondům, do kterých bylo investováno bude dařit. Standardně jsou shodně jako u kapitálového životního pojištění základní pojistná rizika smrt, dožití a případně možnost připojištění. Pojistné, které není určené ke krytí samotných sjednaných rizik, je investováno do fondů. Pojistník si volí investiční strategii v závislosti na svém uvážení. Může se tedy jednat o fondy konzervativní, vyvážené či dynamické ve formě komodit, akcií či dluhopisů. (Podávka 2005)

Následující tabulka nám znázorňuje rozdíly v jednotlivých produktech životního pojištění. Informace v tabulce jsou zaměřeny na garanci jednotlivých složek uvedených produktů. Znázorňuje informace o kapitálovém životním pojištění, které má garantované zhodnocení ve výši technické úrokové míry, náklady i rizikové pojistné již jsou součástí pojistného a jsou neměnné. Naproti tomu investiční životní pojištění negarantuje výnos. Výnos je závislý na úspěšnosti fondů a volbě investiční strategie pojištěným. Poplatky jsou dány sazebníkem, ve kterém může docházet ke změnám stejně jako u výše rizikového pojistného. Univerzální životní pojištění je jinak nazýváno i variabilním životním pojištěním. Toto pojištění garantuje minimální zhodnocení pojistné rezervy ve výši technické úrokové míry. Tento typ je variabilní, díky možnosti změny rozsahu a výše pojistného krytí, výši pojistného či možnosti dočasně přerušit placení pojistného i v době trvání pojištění.

Tabulka 2: Co je a co není garantováno

	KŽP	IŽP	UŽP
Zhodnocení	ANO, je garantována výše pojistné částky. Není garantováno čisté zhodnocení ve výši TÚM.	NE, není garantována pojistná částka pro případ dožití, závisí na hodnotě podílových jednotek.	ANO, je garantováno minimální zhodnocení individuálního účtu.
Náklady	ANO, náklady jsou zakalkulovány v sazbě pojistného a tím tedy v dohodnutém pojistném.	NE, výše poplatků je dána sazebníkem. Ten může být měněn.	NE, výše poplatků je dána sazebníkem. Ten může být měněn.
Rizikové pojistné	ANO, pravděpodobnost úmrtí je zakalkulována v sazbě pojistného a tím tedy v dohodnutém pojistném.	NE, strhávané rizikové pojistné může být měněno stejně jako výše poplatků.	NE, strhávané rizikové pojistné může být měněno stejně jako výše poplatků.

Zdroj: PODÁVKA, M. 2005. [online] *Jak funguje investiční životní pojištění I.*, Peníze.cz [cit. 13.01.2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pojisteni/17244-jak-funguje-investicni-zivotni-pojisteni-i>

1.3 Pojistný trh

V rámci realizace a rozdělování HDP se vytvářejí dočasně i trvale volné finanční prostředky, které se soustřeďují ve fondech peněžního a finančního trhu a také v rezervách. Pojistný trh funguje na podobném principu, kdy dochází k přerozdělování finančních prostředků. V případě pojistného trhu hovoříme o rezervách, nikoliv fondech. Rezervy se v pojišťovnictví vytváří, pro případ úhrady náhodných potřeb a nelze předem určit, zdali budou použity k akumulaci či ke spotřebě. Nárok na čerpání vzniká v okamžiku splnění podmínek obsažených v zákoně, vyhláše, pojistných podmínkách, pojistné smlouvě apod. (Čejková 2002, s. 18)

Dle Čejkové (2002, s. 18), lze pojištění definovat jako vztahy při kterých se tvoří a přerozdělují rezervy. K přerozdělování dochází na základě potřeb, které se vytvářejí náhodně v závislosti na aktuálním riziku. Rezervy se vytváří pro budoucí použití k úhradě nároku na pojistné plnění.

Pro tvorbu rezerv není rozhodující počet subjektů, které se na tvorbě podílí, ani kdo a jak k tvorbě rezerv přispívá. Celková výše tvorby rezerv závisí na riziku a tím se zabezpečuje úhrada pojistných potřeb a ekvivalence mezi nároky jednotlivců na čerpání z rezerv a výše tvorby rezerv. Čejková (2002) ve své knize o pojistném trhu popisuje fungování na základě teorie her, podle níž se jednotlivé pojišťovací obchody na pojistném trhu rovnají loterii

s časem a výhrami podle neurčitých tahů. Zároveň uvádí, že pojištění je zřizováno za účelem eliminace negativních následků náhody pro člověka. (Čejková 2002, s. 18)

Podstatou pojistného trhu je střet nabídky a poptávky po pojistné ochraně. Obchody se zaměřují na pojištění a zajištění. Pojištění a zajištění je služba která se na pojistném trhu nabízí, prodává a kupující za ní musí platit, avšak návratnost jeho peněžních prostředků je neurčitá a riziková. Na trhu o své budoucí klienty soutěží pojišťovny, zajišťovny i zprostředkovatelé. Soutěživost je ale v nemalé míře ovlivněna a omezena dozorem v pojišťovnictví a jeho nástroji prostřednictvím zásahů státu. (Čejková 2002, s. 19)

Pojišťovny a zajišťovny se nezabývají pouze pojišťovací a zajišťovací činností, ale vstupují na další segmenty finančního trhu, kde se snaží o zhodnocení svých dočasně volných finančních prostředků a tvorbu dalších výnosů pro zajištění zisku a solventnosti. Čejková (2002, s. 19) dále uvádí, že na pojistném trhu platí specifické principy, a to princip solidárnosti, podmíněné návratnosti a neekvivalentnosti. Pojišťovny a zajišťovny se často stávají spoluvlastníky bank, spořitelen či jiných pojišťoven a zajišťoven, a to platí i naopak. Globalizace umožňuje postupně realizovat obchody na finančních trzích, ve všech finančních centrech světa po celých 24 hodin denně.

Pojistný trh ovlivňují různé faktory, které lze dle autorků (Čejková aj. 2003) členit na vnější a vnitřní. Mezi nejzásadnější patří:

Vnější:

- vývoj a objem HDP;
- vývoj inflace;
- vývoj nezaměstnanosti;
- počet a struktura obyvatel;
- peněžní příjmy obyvatelstva;
- objem výdajů domácností a jejich struktura;
- situace u ostatních segmentů finančního trhu.

Vnitřní:

- Pojišťovací a zjišťovací činnost a jiná související činnost kterou vykonávají komerční pojišťovny a zajišťovny. Hlavní úlohou pojistitelů – komerčních pojišťoven je nabízet a prodávat ta pojištění, která jsou na trhu žádána za předpokladu dodržování legislativy a nařízení. Zajistitelé vstupují na pojistný trh v okamžiku, kdy o zajištění projeví zájem komerční pojišťovny. Jejich činnost umožňuje rozdělit existující rizika a více subjektů a tím rozšiřují kapacitu pojistitelů.
- Zájem o pojištění vytvářený pojistníky.
- Chápání významu pojištění ze strany pojistníků.
- Regulace pojistného trhu dozorem v pojišťovnictví. Dozor v pojišťovnictví je vytvářen v zájmu ochrany pojištěných, kontroluje dodržování právních předpisů, vydává povolení pojistitelům a zajistitelům. Zároveň do regulace pojistného trhu vstupuje i stát prostřednictvím legislativy tzn. Zákonů, vyhlášek apod.
- Zprostředkovatelská činnost zprostředkovatelů pojištění. Tyto subjekty vytváří mezičlánek mezi pojistníkem a pojištěným, resp. pojistitelem. Nabízí pojištění, napomáhají v řízení rizika a poskytují poradenskou činnost. Svým rozsahem činnosti aktivně ovlivňují pojistný trh.
- Činnost asociace pojišťoven. Asociace pojišťoven zastupují zájmy a práva svých členských komerčních pojišťoven při jednáních s orgány státní správy, zahraničními partnery, hledají společná řešení v metodicko-odborných otázkách a problémech členských pojišťoven. Důležitá je i činnost v oblasti vzdělávání, výchově a vydavatelské činnosti.

1.4 Stav pojišťovnictví v ČR

Česká republika se v roce 2017 nacházela v růstovém stádiu ekonomického cyklu. Díky výsledkům ekonomických ukazatelů se řadí mezi ekonomicky neúspěšnější státy. Vliv na ekonomiku měly zejména výdaje na konečnou spotřebu domácností, zahraniční poptávka a investiční aktivita. Obecná míra nezaměstnanosti se snížila, což však ale přineslo i nedostatek pracovní síly a růst průměrné hrubé nominální mzdy. Nedostatek pracovní síly je rizikem pro další rozvoj české ekonomiky. Došlo však k růstu inflace vlivem různých

faktorů, zejména cen služeb souvisejících s bydlením, potravin. ČNB v reakci na výkon české ekonomiky a vývoj inflace, zpřísnila měnové podmínky. (ČAP 2017)

Dle výroční zprávy ČAP za rok 2017, působilo na českém pojistném trhu celkem 50 subjektů, z toho 28 tuzemských pojišťoven, resp. zajišťoven. Na českém trhu působí jediná zajišťovna s licencií ČNB (ČAP 2017). Dle informací ČNB působí na českém trhu 48 pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven. Stejný zdroj zároveň uvádí, že počet zahraničních pojišťoven a poboček pojišťoven poskytujících přeshraniční služby vzrostl na 949¹.

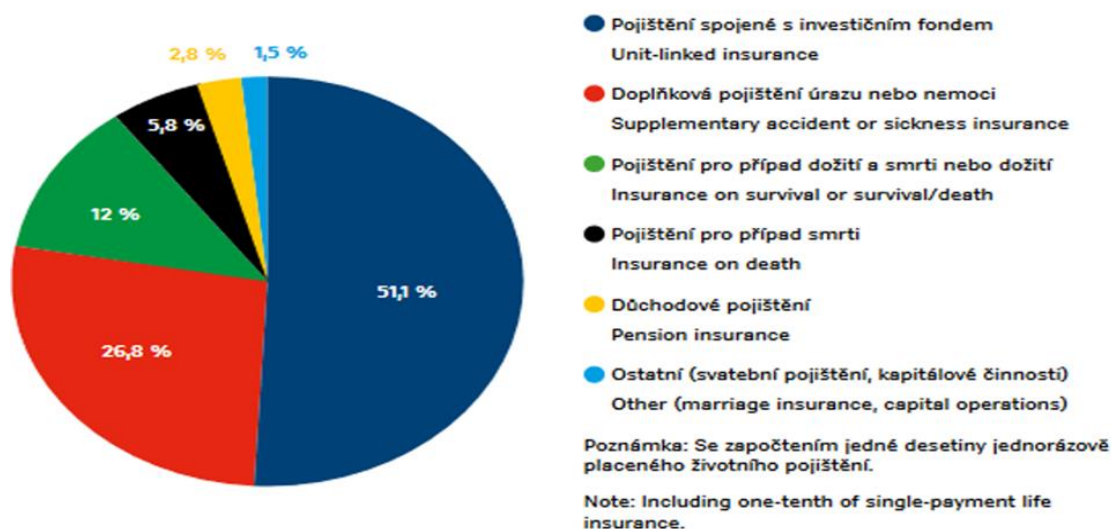
V oblasti životního pojištění dochází v ČR spíše k útlumu, i když je aktuální útlum pozvolnější než v předchozích letech. Jedná se však pouze o pokles předpisu produktů s jednorázově placeným pojistným. Běžně placené pojistné meziročně posílilo. V životním pojištění lze spatřovat praxi předčasného ukončování smluv spojených s výplatou odkupného. Zároveň se snižuje i počet nově uzavíraných smluv. Trend ukončování pojistných smluv životního pojištění pokračuje již od roku 2014, v souvislosti se změnou legislativy, která výrazně omezila daňové výhody spojené s uhrazením pojistného. Při srovnání stavu na území ČR a vyspělých států, došla ČAP k závěru, že v zahraničí je propojištěnost na více než dvojnásobné úrovni. Je třeba ale také zohlednit skutečnost, že v zahraničí se zapojují komerční pojišťovny do systému zdravotního a penzijního pojištění. (ČAP 2017)

Podíl životního pojištění na předepsaném pojistném má klesající trend. V ČR převažují smlouvy neživotního pojištění v poměru 40:60. Mírný nárůst byl zaznamenán v souvislosti s životním pojištěním, které je spojené s investičním fondem. Tyto pojistky postupně nahrazují konzervativnější verzi, kdy je nositelem rizika pojišťovna a pojištěný má garantovaný výnos tzv. kapitálové životní pojištění, avšak i přesto dochází k úbytku smluv životního pojištění, který je umocněný legislativní změnou daňové uznatelnosti z konce roku 2014. (ČAP 2017)

Následující graf znázorňuje strukturu pojistného trhu s životním pojištěním a jeho rozdělení v ČR. Je z něj zřejmé, že pojištění spojené s investičním fondem má nadpoloviční podíl na

¹ Stav k 15.3.2019

trhu s životním pojištěním v ČR. Více než čtvrtinový podíl trhu je zabrán doplňkovým pojištěním úrazu nebo nemoci, které rozšiřuje produkty pojištění pro případ smrti či dožití.

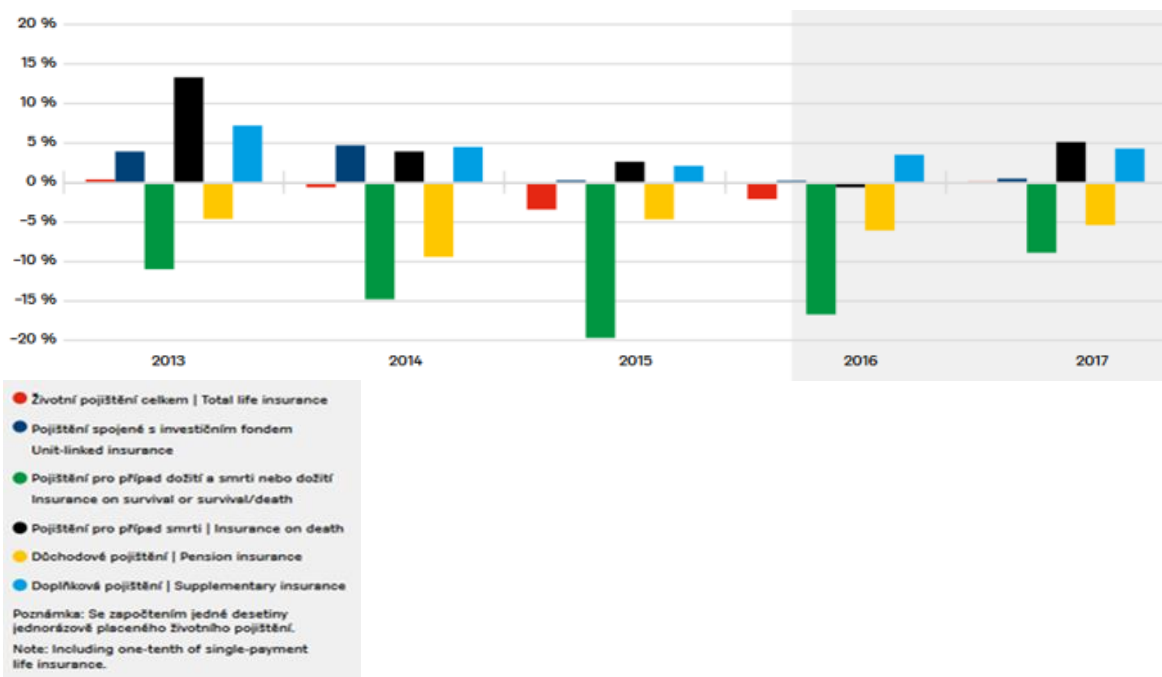

Obrázek 1: Struktura pojistného trhu – životní pojištění (%)

Zdroj: Výroční zpráva ČAP. 2017. [online]. Česká asociace pojišťoven. [cit. 10.3.2019]. Dostupné z: http://www.cap.cz/images/o-nas/vyrocní-zpravy/2017_vyrocní.pdf

Ve výroční zprávě ČAP autoři srovnávají český pojistný trh s trhem evropským. U produktů, kde investiční riziko nese pojistník, které v ČR dominují, jsou výsledky zcela srovnatelné i s vyspělými státy západní Evropy.

Na obrázku číslo 2 je znázorněna změna předepsaného pojistného v životním pojištění mezi roky 2013 a 2017. Z grafu vyplývá, že v roce 2013 byl nárůst v pojištění spojeném s investičním fondem necelých 5 %, v roce 2014 nebyl rozdíl výrazný, ale od roku 2015 nárůst výrazně klesá. Pokles je zapříčiněn již zmiňovanou legislativní změnou, která omezila daňovou uznatelnost příspěvků na životní pojištění. Touto legislativní změnou došlo k omezení možnosti výběru vložených finančních prostředků v průběhu trvání pojištění. Bylo vyvoláno nejen snížení množství nově uzavíraných smluv, ale také vlna postupného rušení smluv a odkupů finančních prostředků.

Obrázek 2: Meziroční změny předepsaného pojistného v životním pojištění v %

Zdroj: Výroční zpráva ČAP. 2017. [online]. Česká asociace pojišťoven. [cit. 10.3.2019]. Dostupné z: http://www.cap.cz/images/o-nas/vyrocní-zpravy/2017_vyrocní.pdf

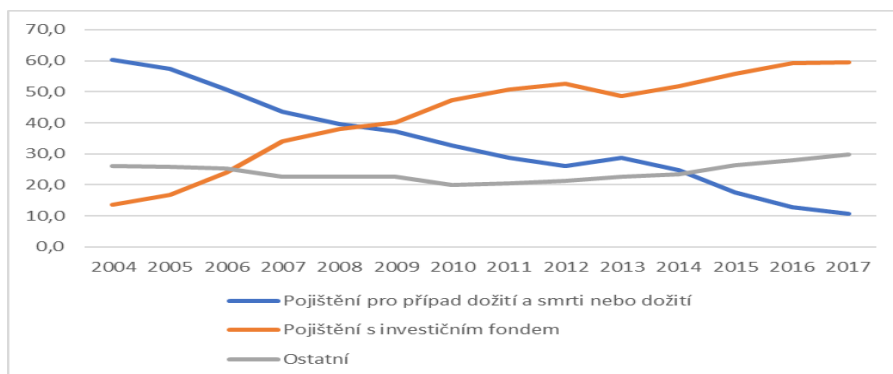
Z obrázku lze také vyčíst, že pojištění pro případ dožití a smrti nebo pouze dožití mělo tendence výrazného poklesu, avšak v roce 2015 se situace otočila a od roku 2016 již nebyl tento pokles natolik výrazný. Tabulka číslo 3 podrobněji znázorňuje, jak se vyvíjel poměr rizikového pojistného oproti pojištění spojenému s investičním fondem. V roce 2010 byl poměr 32 ku 47 procentům. V následujících letech zájem o rizikové životní pojištění výrazně klesá a pojištění spojené s investičním fondem přesahuje hranici 50% podílu. Je však také patrné, že v již zmiňovaném roce 2014 došlo ke zvýšení podílu ostatních druhů pojištění, jako jsou doplňková pojištění, či pojištění pro případ smrti.

Tabulka 3: Struktura pojistného trhu životního pojištění v %

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pojištění pro případ dožití a smrti nebo dožití	32,6	28,7	26,1	28,8	24,8	17,7	12,8	10,7
Pojištění s investičním fondem	47,3	50,8	52,6	48,5	51,9	55,9	59,2	59,4
Ostatní	20,1	20,5	21,3	22,7	23,3	26,4	28,0	29,9

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2017, str. 85, vlastní zpracování

Tabulka znázorňující strukturu pojistného trhu s životním pojištěním je zobrazena i graficky pro lepší názornost vývoje jednotlivých produktů na obrázku 3.

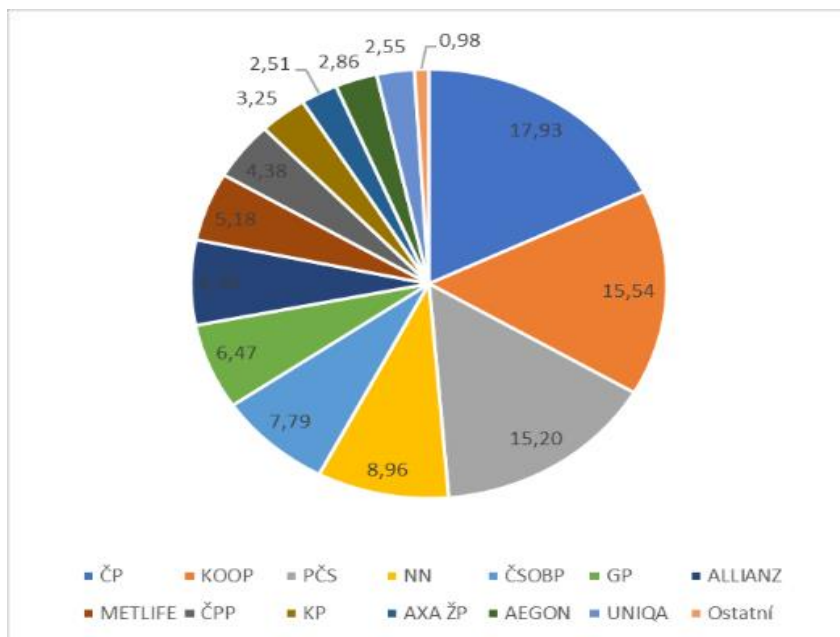

Obrázek 3: Struktura pojistného trhu – životní pojištění v %

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2017, str. 85, vlastní zpracování

Česká asociace pojišťoven, jakožto zájmové sdružení komerčních pojišťoven, měla ke konci roku 2017 celkem 27 řádných členů a dva členy se zvláštním statutem (ČKP a EGAP). Na celkovém předepsaném pojistném v ČR se členské pojišťovny podílí 98 %.

Následující obrázek znázorňuje tržní podíly jednotlivých pojišťoven na životním pojištění v ČR za rok 2017. S největším tržním podílem operuje na českém trhu Česká pojišťovna, která obhospodařuje téměř 18 % trhu. S necelými 16 % procenty je druhá pojišťovna Kooperativa a Pojišťovna České spořitelny dosahuje 15,2 %. Další pojišťovny zabírají podíly menší než 10 %. Je tedy zřejmé, že hlavní rozsah pojistných smluv na českém trhu s životním pojištěním zabírají tyto tři společnosti. Mezi další významnější se řadí Nationale-Nederlanden, ČSOB Pojišťovna, Generali a Allianz, které mají podíl větší než 5 %.

Obrázek 4: Podíl na trhu životního pojištění v ČR – 2017 (%)

Zdroj: Výroční zpráva ČAP 2017, str. 82, vlastní zpracování.

2. Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění kombinuje pojistný produkt s produktem investičním. Jedná se o pojištění komerční. Klasické životní pojištění je zakládáno za účelem krytí pojistných rizik v případě zdravotních komplikací či smrti. Investiční životní pojištění má navíc složku investiční, která slibuje vytvořit finanční rezervy a zajímavé výnosy. Investiční pojištění má dvě složky. Složka, která pojišťuje klienta proti rizikům, a složka investiční. Složka investiční se často také nazývá složkou rezervotvornou. Základním smyslem je však zajistit životní úroveň pojištěného a jeho rodiny, krýt následky úrazu, nemoci či smrti. Výnosy však často nedosahují slibovaných hodnot. Není zajištěna návratnost investice. Nejedná se tedy o spořicí produkt, nýbrž produkt, který má za úkol krýt rizika na která je sjednán a případně tvorbu dlouhodobé rezervy. Investiční část je vázána na hodnotu podílových fondů či komodit a akcií. Riziko nese pojistník, nikoliv pojišťovna. Za peníze klienta pojišťovna nakoupí podílové jednotky. Tyto jednotky si klient volí z nabídky investičních fondů. Hodnota investice není garantována a může růst nebo klesat.

Tento druh pojištění obvykle zajistí peněžní příjem i v případě, že k pojistné události nedeje. Investiční životní pojištění umožňuje příspěvek zaměstnavatele a je též odpočitatelnou položkou v případě daňového základu na daň z příjmů.

Investiční životní pojištění vyjadřuje smluvní vztah mezi fyzickou osobou jako pojistníkem, osobou pojištěnou, která může být zároveň i pojistníkem, ale nemusí tomu být vždy a pojišťovnou v pozici pojistitele. Pojistitel poskytne pojistné plnění v případě, že nastane pojistná událost sjednaná v pojistné smlouvě. Nastane-li tedy situace, na kterou pojistník sjednal pro pojištěného v pojistné smlouvě plnění.

2.1 Složení investičního životního pojištění

Základní úpravou, která vymezuje vztah mezi pojistníkem, pojistitelem a pojištěným jsou pojistné podmínky. Pojistné podmínky jsou dokumentem, který upravuje situace, za kterých je pojišťovna povinna plnit a situace, které jsou v tzv. výlukách – tedy na které se pojištění nevztahuje. Pojištění se skládá z několika částí. Základními jsou riziková a rezervotvorná část. Součástí pojistných podmínek je i případný sazebník poplatků. Na míru zhodnocení

finančních prostředků vložených do rezervotvorné části mají vliv případné poplatky s pojištěním spojené. Může se jednat o poplatky za sjednání smlouvy, vedení smlouvy, inkasní poplatek aj.

Pojišťovny využívají takzvané karenční doby. Jedná se o doby čekací, kdy pojišťovna nemusí plnit. Pojišťovna ve formě karenční lhůty stanovuje dobu, která následuje po sjednání pojištění a může dosahovat různé délky.

Riziková část – krytí rizika pro případ smrti je základní složkou. Další pojištění lze sjednat, a může se jednat například o smrt úrazem, denní odškodné v případě úrazu, pracovní neschopnost, invalidita či trvalé následky úrazu, hospitalizace a závažná onemocnění.

Rezervotvorná část – slouží pro tvorbu finanční rezervy. Pojistník má na výběr investiční strategii dle délky trvání, vnímání rizika a finanční situace. Lze volit fondy garantované s nižším rizikem ale nižším slibovaným výnosem či více rizikové s možností vyšších výnosů. Existuje několik ukazatelů, prostřednictvím kterých se dá měřit nákladovost složky investičního pojištění. Ukazatele vyjadřují, že investiční životní pojištění není vhodný produkt pro spoření.

Další překážkou pro vytváření úspor je problematické čerpání těchto naspořených finančních prostředků. Záleží na samotném pojistném produktu, zdali čerpání úspor umožňuje a jak jsou tyto výběry zpoplatněny. Pokud se pojištěný rozhodne pro mimořádný výběr, nebo předčasné ukončení pojistné smlouvy může vzniknout nárok na takzvané odbytné. Toto odbytné, je částka, kterou pojišťovna vyplatí pojistníkovi. Může však s sebou nést poplatky dle pojistných podmínek a případně daňové povinnosti.

Ukazatele nákladovosti

V minulosti se využívaly pro hodnocení nákladovosti různé ukazatele. Tyto ukazatele se často zaměřovaly jen na jednu ze složek pojištění – buď pojistnou, či výhradně investiční. Bylo tedy vhodné vybrat různé ukazatele a ty následně kombinovat pro získání nezkresleného a uceleného výstupu.

Portál peníze.cz uvádí například tyto ukazatele:

„PER (Product Expense Ratio) - ukazuje celkovou výši poplatků z pojistného. Sděluje klientům, kolik procent ze zaplaceného pojistného bude použito na úhradu nákladů. Je však pouze dílčím ukazatelem. Zabývá se pouze poplatky z pojistného, nikoli manažerskými a dalšími poplatky z objemu spravovaných aktiv.

TER (Total Expense Ratio) - určuje celkovou nákladovost podílových fondů, ve kterých se v rámci životního pojištění investuje.

Některé další ukazatele se snaží postihnout obě složky investičního pojištění jednou cifrou, v univerzálním ukazateli nákladovosti:

RiY (Reduction in yield) - tento mezinárodně uznávaný ukazatel, jehož uveřejňování je v řadě zemí povinné, sděluje, jaký dopad mají poplatky spojené s pojištěním na výnos – čili vyjadřuje procento, o které veškeré poplatky sníží předpokládaný roční dosažený výnos. Například, když budeme investovat do fondu s očekávaným zhodnocením podkladových aktiv pět procent a hodnota RiY bude 3,3 procenta, znamená to, že výkonnost investice bude 1,7 procenta. Hodnota RiY ovšem vždy závisí na konkrétní zvolené modelové situaci. Odvíjí se od výše pravidelných plateb, sjednané doby pojištění, ale také od očekávaného zhodnocení zvoleného portfolia.

WABEKE – jedná se o holandský ukazatel velmi podobný ukazateli RiY. Ukazatel WABEKE vyjadřuje průměrnou roční nákladovost investičního životního pojištění a závisí na výši pojistného, pojistné době, na parametrech produktu a na investičním výnosu na kapitálových trzích.

Jiné ukazatele se soustředí na investiční složku:

TANK (Typická absolutní nákladovost konstrukce) - se používá jako ukazatel celkové nákladovosti investičních produktů. Protože se ale náklady v investičních produktech mnohdy liší v závislosti na zhodnocení podkladových aktiv (cenných papírů), vypočítává se také ukazatel TANK na modelových situacích s předpokládanou mírou zhodnocení. Pokud má například daný produkt nákladovost vyjádřenou ukazatelem TANK na úrovni 15 procent,

znamená to, že bychom měli dostat na konci 85 procent předpokládané budoucí hodnoty investice.

aTANK (anualizovaný TANK) - pozměněnou variantou ukazatele TANK je aTANK, který vyjadřuje, o kolik procent sníží poplatky roční výnos konkrétního produktu pravidelného investování v modelové situaci.

Využívají se ale také poměrně úzce specializované ukazatele – například nedávno vzniklý RIP, který se soustředí pouze na nákladovost jedné složky pojistné ochrany:

RIP (Ryzí index pojištění) - jedná se o poměrně nový tuzemský ukazatel, který vyjadřuje poměr mezi výší přirozeného rizikového pojistného pro případ smrti a posledních úmrtnostních tabulek zveřejněných Českým statistickým úřadem. Ukazatel ovšem neměří nákladovost pojištění jako takovou, nýbrž pouze nákladovost jedné složky pojistné ochrany (riziko smrti), nezohledňuje žádný z poplatků investičního pojištění ani jinou pojistnou ochranu. Hlavním smyslem tohoto indexu je srovnat cenu za riziko smrti v rámci hlavního krytí investičního životního pojištění.“ (Dlouhá 2014)

Srovnání jednotlivých produktů bylo často velmi komplikované a bylo nezbytné dohledávat i skryté poplatky, poznámky pod čarou či poplatky nebyly uváděny v konkrétní výši nýbrž v určitém rozmezí.

Česká asociace pojišťoven představila nová opatření a od roku 2015 se jej pojišťovny zavázaly dodržovat. Jednalo se o podávání přesnějších informací o poplatcích i sankcích, kolik zaplatíte, když smlouvu vypovíte předčasně. Důvodem byly machinace s pojistkami. Smyslem bylo dát veřejnosti najevo, že životní pojištění je dlouhodobý produkt a dostatečně informovat o tom, co takové pojištění obnáší. Ukazatel nákladovosti investičního životního pojištění byl součástí těchto opatření a pojišťovny jej musely povinně uveřejňovat u nabízených produktů. (Dlouhá 2014)

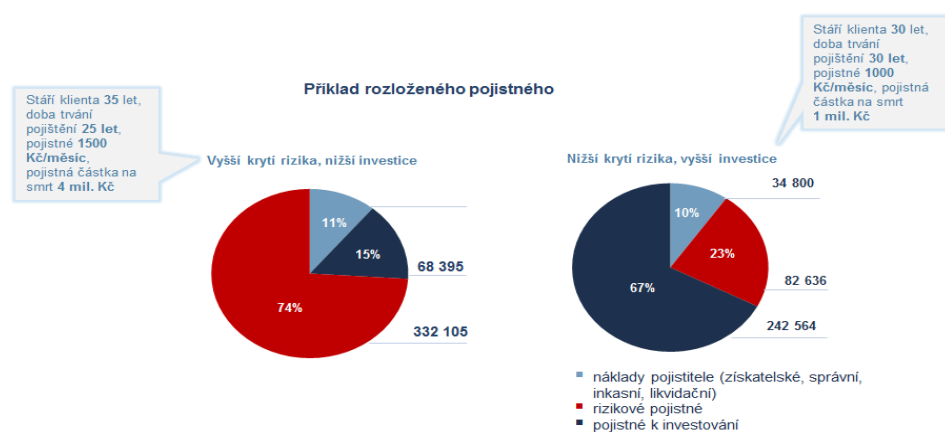
2.2 Standardizovaný ukazatel nákladovosti (SUN)

SUN byl vyvinut českou asociací pojišťoven pro snadnější a objektivnější srovnání produktů Investičního životního pojištění. Umožnil, aby každý klient předem věděl, jaká bude jeho

výše poplatků a odměn, kolik z jeho pojistného kryje rizika a jaká část připadne na investiční složku. Ukazatel však nezohledňoval poplatky za správu podílových fondů. Tuto informaci musely pojišťovny uveřejňovat samostatně prostřednictvím ukazatele TER. Cílem je rozložit celkové přijaté pojistné na jednotlivé nákladové složky a znázornit pro klienta jednoduchou a přehlednou informaci jakým způsobem jsou v daném produktu jeho prostředky využívány. Zároveň minimalizuje prostor pro umělé vylepšování produktu.

Před podpisem smlouvy musela pojišťovna vytvořit modelaci ve formě grafu i tabulky, která obsahuje vývoj kapitálové hodnoty pojištění, odkupného, i zhodnocení podle zvolené investiční strategie. To vše proto, aby se předcházelo misselingu a nevhodnému výběru produktu. Klient by měl před podpisem smlouvy tedy vědět, jaká rizika produkt kryje, co ovlivňuje investiční horizont, zdali je zhodnocení garantované. Měl by znát důsledky předčasného ukončení smlouvy, rozsah výluk i kolísání hodnoty investice, jak se strhávají poplatky a rizikové pojistné a umožnit tím objektivní srovnání. (Dlouhá 2014)

Obrázek níže symbolizuje kruh, který vyjadřuje celkové zaplacené pojistné za celou dobu trvání pojištění. Rozkládá se na pojistné krytí rizik, část pojistného, která připadá na poplatky – počáteční a administrativní náklady které vzniknou pojišťovně a pojistné na investice.

Obrázek 5: Příklad rozloženého pojistného

Zdroj: Česká asociace pojišťoven. *Standardizovaný ukazatel nákladovosti*. [online]. [cit. 4.1.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/odborna-verejnost/samoregulacni-standardy-cap/standardizovany-ukazatel-nakladovosti>

Ukazatel SUN je vhodný pro investiční životní pojištění, které kombinuje investiční neboli rezervotvornou část a část rizikovou. Pro jiné druhy pojištění postrádá svůj smysl. U produktů, které pojišťují pouze riziko, ale neobsahují investiční složku, není možné srovnávat finanční bilanci klienta ani částečně. To že si klient platí za pojištění, ale nenastane

škodná událost, není ztráta klienta. Pojišťovna po celou dobu poskytovala sjednanou službu a to, přebírala rizika za klienta.

Jak už bylo uvedeno výše, ukazatel SUN je vhodné doplnit ukazatelem TER – Total Expense ratio. TER informuje klienta o nákladech daného investičního fondu, do kterého klient může vložit část svého pojistného, která neslouží pro krytí rizik. Tedy rezervotvornou část.

TER představuje roční sazbu nákladů investičního fondu z hodnoty aktuálně investovaných prostředků. Detailněji naznačuje obrázek číslo 6.

Příklad zobrazení TER / investičních strategií pro produkt XY v %	
Fond / Strategie 1	2,11
Fond / Strategie 2	3,58
Fond / Strategie 3	1,52
Fond / Strategie 4	2,28
Fond / Strategie 5	1,63
Fond / Strategie 6	3,21

Obrázek 6: Zobrazení TER/investičních strategií pro produkt XY v %

Zdroj: Česká asociace pojišťoven. *Standardizovaný ukazatel nákladovosti*. [online]. [cit. 4.1.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/odborna-verejnost/samoregulacni-standardy-cap/standardizovany-ukazatel-nakladovosti>

Česká asociace pojišťoven uvádí i nezbytné předpoklady, aby mohly ukazatele fungovat.

„Pojišťovny musí zveřejňovat:

- hodnoty pro jednotlivé fondy a investiční strategie;
- poplatky na straně pojišťovny a podkladové poplatky fondů ve formě jejich součtů;
- období, ke kterému se hodnota TER vztahuje;
- kompletní sazebníky ke všem aktuálně nabízeným produktům IŽP;
- přirozené pojistné pro všechna rezervotvorná pojištění, jejichž krytí se nabízí v produktech IŽP. “(ČAP Standardizovaný ukazatel nákladovosti SUN nedatováno)

2.3 Investiční životní pojištění a otevřené podílové fondy

V následujících odstavcích budou srovnány produkty investičního životního pojištění a otevřené podílové fondy. Z pohledu pojistné ochrany tyto produkty nesrovnatelné, jelikož podílové fondy neslouží jako pojistný produkt, neposkytují tedy žádnou pojistnou ochranu. Následující text bude věnován rezervotvorné složce investičního životního pojištění.

Investice přes životní pojištění si v Čechách získaly velkou oblibu, odborníci jej však příliš nedoporučují. Na oblibě si produkty získávají mimo jiné i díky státní podpoře v podobě daňových odpočtů. Na českém trhu se lze setkat s kapitálovým a investičním životním pojištěním. Rozdíl je ve způsobu, jakým se spravují prostředky v pojištění. Zdali pojišťovna garantuje zhodnocení nebo riziko nese klient. Investice do podílových fondů upravuje zákon o investičních společnostech a investičních fondech². Naproti tomu investiční životní pojištění je upraveno zákonem o pojišťovnictví³. Zákon o pojišťovnictví však nijak zvlášť neupravuje investiční část životního pojištění a nestanoví, jaká by měla být informační povinnost pojišťovny vůči pojistiteli, který s nimi pojistnou smlouvu uzavřel. Nevyděluje majetek ve fondech, ale považuje jej za druh rezervy, kdy nositelem rizika je pojistník, avšak pojistníci nejsou majiteli těchto fondů. Je zahrnován do účetnictví pojišťovny. V případě životního pojištění je pojistník v pozici věřitele a pojišťovna defacto vložené prostředky dluží. Investované prostředky v podílových fondech musí být účtovány odděleně od majetku investiční společnosti. Investiční fondy jsou majetkem vlastníků podílových listů, kteří pouze svěřují tyto listy k obhospodařování investiční společnosti. Zákon o investičních společnostech stanoví informační povinnost i náležitosti, které musí zpráva o hospodaření obsahovat. Tato zpráva se nazývá statut podílového fondu.

Investiční životní pojištění standardně investuje do dluhopisových fondů, smíšených či akciových. Jedná se o investice v dlouhodobém horizontu, fondy peněžního trhu tedy nejsou příliš využívány. Pojišťovny využívají pro investice do podílových fondů sesterské investiční společnosti, tedy jedná se zpravidla o takzvané fondy fondů. U investic do podílových fondů prostřednictvím investičních společností se naopak častěji využívají nákupy konkrétních cenných papírů dle zaměření fondu. Může se jednat o fondy peněžního trhu, dluhopisové, smíšené i akciové. Další rozdíl lze spatřovat v případě daně ze zisku. Podílové fondy jsou v případě splnění podmínek od daně osvobozeny, kdežto v případě pojištění se daň ze zisku odvádí. (Podávka 2005)

Autoři ve své knize srovnávají, zdali se vyplatí investovat přes pojištění. Pojistky jsou dražší než fondy a přinášejí nižší výnos. Fondy jsou bezpečnější a životní pojištění je na delší

² Zákon č. 240/2013 Sb. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech

³ Zákon č. 277/2009 Sb. Zákon o pojišťovnictví

období. Měnit často pojištění váže náklady. Prostředky investované ve fondech mají větší likviditu. (Syrův a Tyl 2014)

2.4 Pojistné

Pojistné je částka, kterou platí pojistník pojišťovně za sjednanou pojistnou ochranu. Může být placeno jednorázově, při uzavření smlouvy, nebo pravidelně – tzv. běžné pojistné například měsíčně či ročně. Pojistné by mělo být stanoveno v takové výši, která bude přijatelná pro klienta i pro pojišťovnu. Mělo by zohledňovat tvorbu rezerv v dostatečné výši, pokrýt náklady pojišťovny, reagovat na inflaci i vytvářet požadovaný zisk. Pojistné by mělo zohledňovat i kurzové rozdíly a změny úrokové míry. Protože výnosy z finančního umístění závisí na úrokové míře, pojistné musí kompenzovat její výkyvy, totéž platí i pro finanční umístění v cizí měně. V neposlední řadě správně spočtené pojistné reaguje na konkurenci, je třeba, aby pojišťovna nepodlehla tlaku konkurence a nesnižovala pojistné pod udržitelnou míru. Do určení optimální výše pojistného se promítají také daňové předpisy a jejich změny. (Čejková aj. 2004, s. 34)

Vzhledem k tomu, že životní pojištění většinou kryje dvě rizika (riziko smrti a dožití), i jeho pojistné je možné rozdělit na dvě složky:

- rizikové pojistné – není z něj tvořena dlouhodobá rezerva, hodnota pravděpodobnosti pojistné události se v čase příliš nemění (riziko smrti);
- rezervotvorné pojistné – tvoří se z něj dlouhodobá rezerva, hodnota pravděpodobnosti pojistné události v čase roste. (Ducháčková 2003).

Výše pojistného závisí na pojistné částce, vstupním věku pojištěného a délce pojistné doby. Součástí pojistné smlouvy bývá i dotazník zdravotního stavu. Ve vyšším věku pak může být požadován i výpis ze zdravotní dokumentace pojištěného či lékařská prohlídka, aby pojišťovna zvážila rizika a dle toho nastavila adekvátní pojistné, které pokryje rizika s pojišťováním spojená. (Syrův a Novotný 2005)

Pojistné, je cena za pojistnou ochranu. Je třeba aby bylo dostatečné, pro:

- vytváření technických rezerv, které pokryjí nároky na výplatu pojistného plnění;

- pokrytí všech nákladů komerční pojišťovny – počáteční i běžné správní náklady po celou dobu pojištění;
- tvorbu zisku;
- reagovalo na inflaci;
- reagovalo na změny úrokových sazeb;
- reagovalo na konkurenci;
- reagovalo na změny daňových předpisů;
- reagovalo na kurzové změny. (Čejková aj. 2004)

Pro výpočet pojistného v životním pojištění lze využít vzorec (Čejková aj. 2004, s. 35–37):

Výpočet pojistného v životním pojištění – dle Čejkové:

$$PB = PN + \alpha + \beta + \chi + \delta + Z + PR \quad (1)$$

P_B – pojistné brutto – pojistná sazba, jinak hrubé pojistné.

P_N – pojistné netto – část brutto pojistného, jež je určena ke krytí výdajů komerční pojišťovny na pojištění plnění, a to včetně tvorby rezerv. Hodnota netto pojistného odráží velikost rizika a je rozhodující složkou brutto pojistného. Při stanovení výše netto pojistného vycházejí komerční pojišťovny ze statistických údajů o pravděpodobnosti výskytu daného rizika a z údajů o velikosti škod v důsledku realizace daného rizika.

α – jednorázové počáteční náklady.

β – běžné správní náklady po celou dobu pojištění.

χ – běžné inkasní náklady.

δ – běžné náklady spojené s výplatou důchodu.

Z – zisk.

P_R – jiné přírážky.

Česká asociace pojišťoven uvádí pro kalkulaci pojistného následující postup (ČAP slovník pojmů nedatováno):

„Tarif pojistného (brutto pojistné, BP) se skládá z těchto tří základních složek:

- netto pojistné (ryzí pojistné), /NP/
- kalkulované správní náklady, /KSN/
- kalkulovaný zisk. /KZ/

Kalkulace pojistného dle ČAP: (ČAP slovník pojmů nedatováno)

$$BP = NP + KSN + KZ$$

(2)

K tomu lze dodat, že netto pojistné se obvykle počítá podle vzorce „počet škodních událostí děleno počtem platných pojistných smluv a násobeno průměrnou výší pojistných plnění.“ (ČAP slovník pojmů nedatováno)

2.5 Poplatky

Investiční životní pojištění kombinuje pojištění a investice do otevřených podílových fondů. Investice probíhají pod hlavičkou pojišťovny, ale často jsou poplatky zdvojené.

U investičního životního pojištění jsou poplatky řešeny přehledněji než například u kapitálového životního pojištění i přesto je struktura poplatků velmi nepřehledná a poplatky se často skrývají pod různé formulace. Náklady na investiční životní pojištění jsou strhávány přímo z přijatého pojistného a lze je snáze vyčíslit. V případě kapitálového životního pojištění jsou náklady součástí pojistné sazby. Lze se setkat s náklady na uzavření smlouvy a provize, vstupní poplatky do fondů, správcovské poplatky fondům, ale i pojišťovně a za vedení účtu. V porovnání se samotným investováním do fondů se účtují poplatky dvojnásobně – fondům a pojišťovně. (Syrový Tyl 2014, s. 178)

Počáteční poplatek – hradí se u některých produktů investičního životního pojištění. Lze se setkat se třemi variantami účtování počátečního poplatku:

- fixní – jednorázově účtovaný poplatek stanovený v absolutní hodnotě. Lze se setkat i s nulovou hodnotou;
- úhrada v prvních letech – poplatek je účtován postupně během prvních let;
- počáteční jednotky – z pojistného se každý rok strhává procentuální část nebo snižuje kapitálovou hodnotu pojistného o splátku počátečních nákladů.

Počáteční poplatek může být aplikován:

- na celé pojistné včetně připojištění;
- na hlavní pojištění (pouze pro případ smrti či dožití).

Řádné poplatky – poplatky jsou účtovány pravidelně za správu účtu, u jednotlivých pojišťoven se liší. Bývají vyšší než například u investic do podílových fondů. Jsou účtovány na měsíční bázi, ale mohou to být i poplatky za změny.

Mimořádné poplatky – účtovány v případě mimořádného požadavku klienta. (Institut finanční gramotnosti 2015)

2.6 Výluky

Výluky stanovují situace, za kterých není pojišťovna povinna plnit. Jsou součástí pojistných podmínek a je třeba aby se pojištěný s těmito podmínkami předem seznámil. Pokud klient zvažuje uzavření smlouvy o životním pojištění, měl by předem vědět k jakému účelu má sloužit, jaký je jeho životní styl a jaká rizika mu reálně mohou způsobit případnou újmu na zdraví či smrt. Produkty životního pojištění jsou standardně sjednávány na dlouhou dobu, v řádu desítek let dopředu. Je tedy dobré, vždy zvážit, která pojistná smlouva a jaké podmínky je vhodné akceptovat, aby v případě pojistné události nezůstal pojištěný překvapen, že situace, která nastala, je vyloučena z pojistného plnění. Výlukami se pojišťovny chrání před pojistnými podvody anebo stanovují situace, které z pojistného plnění krýt nechtějí. Může se jednat například o válečné konflikty, sebevraždy, nebo případy kdy si pojištěný smrt přivodí při páchání trestného činu. Zároveň pojišťovny před uzavřením smlouvy zkoumají zdravotní stav pojištěného, aby předcházely účelovému sjednávání pojistných smluv.

2.7 Daňová uznatelnost – daň z příjmů

Platba zaměstnavatele, jako příspěvek na pojistné, které hradí zaměstnavatel za zaměstnance na jeho soukromé životní pojištění pro případ dožití, smrti a dožití nebo důchodové pojištění je do částky 50 000 ročně osvobozeno. Zaměstnanec může od základu daně za zdaňovací období odečíst částku maximálně 24 000 zaplacenou na soukromé životní pojištění. Jedná se o tzv. nezdanitelnou část základu daně. Pokud však dojde před skončením doby 60 kalendářních měsíců od uzavření smlouvy, nebo dříve než v roce, ve kterém pojištěný dosáhne 60 let k výplatě pojistného plnění nebo jiného příjmu, který není pojistným plněním

a nezakládá zánik pojistné smlouvy, nebo k předčasnému ukončení pojistné smlouvy, nárok na nezdanitelnou část základu daně zaniká. (Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů)

Pojistitel následně musí dodanit zpětně částky, které si uplatnil v předchozích 10 letech. Lze odečíst pojistné zaplacené (za splnění podmínek) jako výdaj a zbývající část se daní. Danění jednotlivých situací se řídí dle §6, §8 případně § 10 zákona o daních z příjmů⁴.

2.8 Odkupné/Odbytné

Odbytné je starší pojem, avšak je využíván pro stejnou situaci jako odkupné. Jedná se o předčasnou výplatu z životního pojištění. Vyplácí se kapitálová hodnota pojištění, stanovená pojistně matematickými metodami. Realizuje se v případě, kdy pojištěný žádá o předčasné ukončení smlouvy. Podmínky výplaty odkupného jsou stanoveny v pojistné smlouvě. Vyplácí se za předpokladu, že jsou splněny podmínky stanovené v zákoně o pojistné smlouvě⁵. Tyto podmínky jsou, že musí být pojistné placeno nejméně za dva roky, nebo v případě pojištění s jednorázovým pojistným, musí být sjednáno na dobu více než jednoho roku.

Částka odkupného bývá zpravidla nižší než zaplacené pojistné. Pojišťovna si z pojistného odebírá částku na krytí pojistných rizik a případné poplatky.

Česká asociace pojišťoven ve výkladu pojmů definuje, že se jedná o část pojistného, která nebyla spotřebována, ale pojistitel ji ukládal jako technickou rezervu. Vypočítává se k datu zániku pojištění, pojistně matematickými metodami. (ČAP slovník pojmů nedatováno)

⁴ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů

⁵ Zákon č. 37/2004 Sb. Zákon o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě)

3. Případové studie

Pojistná částka pro případ smrti může být konstruována třemi možnými způsoby. V pojistných podmínkách se stanoví, jaká výše pojistného plnění bude v případě smrti obmyšlené osobě vyplacena.

Jednou z variant je, že v případě smrti je vyplacena aktuální hodnota fondu, nejméně však do výše zaplaceného pojistného, které pojišťovna eviduje na účtu pojistníka do okamžiku pojistné události. V ZPP se uvádí: „Pojistná částka pro případ smrti odpovídá celkově zaplacenému pojistnému na investiční pojištění sníženému o hodnotu odkoupených akumulačních podílových jednotek.“ (ZPP ČSOB Pojišťovna 2018)

V případě druhé varianty vyplývá z pojistných podmínek, že v případě smrti je vyplacena hodnota fondu a sjednaná pojistná částka. Klient si ve smlouvě určí pojistnou částku. Každý měsíc je vypočteno rizikové pojistné odpovídající sjednané částce, a to je strženo z hodnoty fondu. Výhodou této varianty je, že klient si může zkontrolovat stržené poplatky. Druhou výhodou je, že klient si může částečně vybírat peníze (odkupovat jednotky), aniž by to snižovalo pojistnou částku. Nevýhodou je, že rizikové pojistné s rostoucím věkem roste a stále méně se tak zhodnocuje fond. Klient může být zbytečně přepojištěn – součet hodnoty fondu a pojistné částky je vyšší než suma, která je dostačující na zajištění. Po určité době by mu tím pádem stačila nižší pojistná částka, protože hodnota fondu se pravidelným investováním zvyšuje.

Ve třetím případě se stanoví, že pokud nastane smrt, je vyplacena pojistná částka, případně hodnota fondu, pokud je vyšší. Klient má vždy k dispozici sjednanou pojistnou částku, zároveň ale s rostoucí hodnotou fondu klesá rizikové pojistné, které je mu strháváno z fondu. Výhoda této konstrukce spočívá v tom, že se snižuje pojistná částka, aby dohromady s hodnotou fondu dala žádanou sumu. Úspora na rizikovém pojistném může být značná, rizikové pojistné s rostoucím věkem výrazně roste. Když hodnota fondu překročí pojistnou částku, žádné rizikové pojistné se již nestrhává.

Mezi výhody investičního životního pojištění lze zahrnout rozšíření rozsahu pojistné ochrany formou různých připojištění (u běžně placených), možnost měnit nastavení pojištění a rozsah pojistné ochrany dle aktuálních potřeb, případně aktivně měnit investiční strategii

během trvání pojištění. Lze průběžně sledovat zhodnocení investiční složky pojištění, vkládat a čerpat finanční prostředky během trvání pojištění. Při splnění podmínek mohou být platby na pojistné daňově uznatelné.

Jako nevýhody tohoto typu produktu lze zmínit, že výše zhodnocení nemusí být garantována, není garantována ani pojistná částka při dožití a při předčasném zrušení smlouvy může být vyplaceno méně než hodnota individuálního účtu. V případě, že není placeno pojistné, má pojistitel právo na pojistné do zániku pojištění a pojištění zanikne až na základě upomínky pojistitele. Aktuální hodnota individuálního účtu kolísá podle tržních rizik. (ČAP investiční životní pojištění nedatováno)

Následující text je zaměřen na konkrétní produkty konkrétních společností a rizika, která s pojišťováním v rámci IŽP souvisí. Nejprve jsou představeny konkrétní pojišťovny, které byly pro práci vybrány zejména pro své postavení na trhu, následně rizika, která jsou s tímto druhem pojištění spojená a formou případových studií představeny konkrétní pojistné produkty. Ve srovnání produktů byla pozornost zaměřena na nabízené investiční strategie v rámci produktů investičního životního pojištění. Podstatou investiční složky produktů IŽP je zhodnocení finančních prostředků pojistníka. Zhodnocení probíhá formou investic do podílových fondů, které pojišťovny nabízí samostatně nebo formou řízených programů. Pro srovnání produktů jsou využity metody komparace a analogie. Byl vytvořen vzorový případ, na základě kterého, bylo namodelováno, jak by se mohla za daných podmínek chovat kapitálová hodnota. Pro následné srovnání byly zadány stejné parametry produktu pro všechny porovnávané pojišťovny a vyhodnoceno výsledné předpokládané zhodnocení pojistného. Důležitou roli hrají i poplatky spojené s produkty investičního životního pojištění. Tento faktor je pak zmíněn v Kapitole 4.

3.1 Představení pojišťoven

Pro práci byly vybrány produkty společností, které působí na českém trhu v oblasti životního pojištění, a zabírají majoritní tržní podíl. Jedná se o společnosti se silnou základnou v podobě zahraničních vlastníků. Často jsou vlastníci nejen pojišťovacími společnostmi, ale součástí holdingů jsou i společnosti nabízející jiné bankovní a nebankovní produkty či služby.

Například ČSOB Pojišťovna úzce spolupracuje se společnostmi v rámci skupiny ČSOB⁶ a její produkty jsou poskytovány nejen prostřednictvím obchodních zástupců a obchodních míst ČSOB Pojišťovny, ale neřídka i v rámci pobočkové sítě ČSOB banky a obchodních míst značky Poštovní spořitelna tedy Českou poštu nevyjímaje. Vytvoření distribuční sítě je významným základem pro úspěšné fungování společnosti a získání důvěry klientů v jimi nabízené produkty a služby. Toto propojení však umožní i rozšíření portfolia nabízených produktů a služeb, umožní nabídnout zákazníkovi celou paletu produktů, které mu mohou být v životě ku prospěchu. Díky této úzké spolupráci, jsou produkty skupiny ČSOB dostupné všem klientům v různých kombinacích a rozšiřují mimo jiné nabídku fondů, do kterých lze v rámci investičního životního pojištění investovat. I produkty jiných společností jsou nabízeny ve spolupracujících bankovních domech. Toto propojení napomáhá nejen samotné pojišťovně, ale i bankovním domům v rozšíření nabídky jejich produktů a zajištění kompletního servisu svým klientům.

Kooperativa a. s.

V České republice byla Kooperativní pojišťovna zapsaná v obchodním rejstříku v roce 1993. V bývalém Československu byla první komerční pojišťovnou na našem území. Dnes je Kooperativa druhou největší pojišťovnou v ČR. Pojišťovna se řadí mezi takzvané univerzální pojišťovny a nabízí životní i neživotní pojištění na všechny způsoby. Součástí nabídky jsou nejen pojištění malých a středních podnikatelů, ale také větších průmyslových podniků. Na soutěži Hospodářských novin v roce 2016 se Kooperativa stala nejúspěšnější pojišťovnou v kategorii neživotní pojištění.

ČSOB pojišťovna a. s.

ČSOB pojišťovna je jedním z největších finančních poskytovatelů produktů a služeb na našem trhu. Je součástí Koncernu ČSOB. ČSOB Pojišťovna vznikla v roce 1992 a pod svým současným názvem působí od 6. 1. 2003, kdy změnila svou obchodní firmu z IPB Pojišťovna, a.s. do současné podoby. Dnes je pojišťovnou univerzální, nabízející široké portfolio životních i neživotních druhů pojištění. Její stabilní zázemí a know-how je za

⁶ Od 1/3/2019 Koncern ČSOB.

pomoci hlavního akcionáře, jímž je belgická pojišťovna KBC z nadnárodní skupiny KBC Group.

NN pojišťovna, a. s.

NN Životní pojišťovna N.V., se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemské království, zapsaná v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211

V roce 1992 získala Nationale-Nederlanden jako vůbec první zahraniční společnost po pádu komunismu v České republice licenci k uzavírání pojistných smluv. Dnes se s 9,4 % podílem řadí na špičku mezi poskytovateli životního pojištění na českém trhu.

Česká podnikatelská pojišťovna, a. s.

ČPP je univerzální pojišťovna, která nabízí svým klientům moderní inovativní produkty a komplexní pojistná řešení v oblasti životního i neživotního pojištění. Od roku 2005 je ČPP součástí skupiny Vienna Insurance Group. Na českém trhu působí od roku 1995. ČPP si udržuje tradičně silnou pozici v pojištění vozidel, zejména v povinném ručení. S více než milionem pojištěných vozidel je třetím největším poskytovatelem tohoto typu pojištění na českém trhu. ČPP se úspěšně rozvíjí i v dalších pojistných segmentech, v životním a úrazovém pojištění, občanském majetkovém pojištění a pojištění podnikatelů.

Ve velké konkurenci domácích pojišťoven se ČPP profiluje jako stabilní a finančně silná společnost. Aktuálně spravuje více než 1,8 milionu smluv a její služby využívá přes 1 milion klientů.

3.2 Řízení rizik v investičním životním pojištění

Charakter podnikání pojišťovny zahrnuje řízenou akceptaci rizik z upsaných pojistných smluv, které zahrnují finanční garance a potenciální závazky. Za účelem omezení rizik nesplnění zmíněných záruk a potenciálních závazků jsou nakupovány finanční nástroje, které přibližně odpovídají očekávaným plněním z pojistných smluv, jejich charakteru a načasování. Struktura investičního portfolia se řídí charakterem pojistných závazků,

očekávanou výnosností každé skupiny aktiv a disponibilním kapitálem sloužícím k zachycení cenových pohybů každé skupiny aktiv. Vedle pojistného rizika z upsaných pojistných smluv je společnost vystavena četným rizikovým faktorům zahrnujícím tržní riziko, úvěrové riziko, měnové riziko, úrokové riziko a riziko likvidity, která jsou podrobněji popsána dále. K omezení měnového a úrokového rizika jsou využívány finanční nástroje, nebo jsou naopak využívány k docílení maximálního investičního výnosu.

Finanční pozice a provozní výsledek společnosti jsou ovlivněny řadou klíčových rizik. Jedná se o tato rizika, kterým se čelí pomocí nastavených vnitřních procedur a postupů popsaných níže: tržní riziko, úvěrové riziko, měnové riziko, úrokové riziko, riziko likvidity, pojistné riziko, riziko nesplnění regulačních opatření, fiskální riziko a riziko solventnosti. (Výroční zpráva KOOPERATIVA 2017)

Tržní riziko

Společnost je vystavena tržnímu riziku. Tržní riziko vzniká z otevřených pozic v úrokových sazbách, měnách, akciových produktech a nemovitostech, které podléhají všeobecným i specifickým pohybům na trhu a ze změn v proměnlivosti tržních sazeb nebo cen, jakými jsou např. úrokové sazby, úvěrové marže, měnové kurzy a ceny akcií. Představenstvo stanovuje strategii pro charakteristiku portfolia a limity akceptovatelného rizika, které jsou denně monitorovány. Investice jsou investovány podle zásady obezřetného investování v souladu s platnými právními předpisy pro pojišťovny. Investiční limity se stanovují pro jednotlivé druhy finančních investic s respektováním rizika protistrany. Použití tohoto přístupu nezabraňuje ztrátám nad rámec těchto limitů v případě významnějších pohybů trhu. V případě investičního životního pojištění nese tržní riziko výhradně pojistník.

Úvěrové riziko

Společnost je vystavena úvěrovému riziku, které vyplývá z neschopnosti protistrany uhradit splatné částky v plné výši. Komerční pojištění a pojištění osob se upisují primárně pomocí zprostředkovatelů. Jednou ročně jsou vyhodnocovány dostupné finanční a jiné informace o těchto zprostředkovatelích, aby byla omezena část úvěrového rizika připadajícího z jejich zapojení. K řízení pojistného rizika společnost využívá zajištění. Toto však neumožňuje omezení odpovědnosti prvotního pojistitele, a pokud by zajistitel nevyplatil pojistné plnění

z jakéhokoliv důvodu, musí tak učinit sama společnost. Periodicky jsou sledována hodnocení finanční stability jednotlivých zajišťovatelů. Výběr zajišťovatelů se řídí podle interního seznamu, který vydává a pravidelně aktualizuje zvláštní pracovní skupina. Stanovují se maximální možné cese pro jednotlivé zajišťovatele v závislosti na druhu obchodu a typu zajištění smlouvy. Zajišťovatelé jsou rozděleni do dvou základních skupin podle druhu zajištěného obchodu a pro každou skupinu je nezbytnou podmínkou uvedení v seznamu hodnocení podle renomovaných ratingových agentur dosahující alespoň minimální požadované hladiny. Účast zajišťovatelů neuvedených v tomto seznamu může být ve výjimečných případech schválena buď touto pracovní skupinou, nebo vedením společnosti, v závislosti na závažnosti daného případu. Při výběru struktury investic musí být vyhodnocena bonita protistran, resp. emitentů, kterou následně pravidelně přehodnocuje. Je třeba stanovit maximální limity pro jednotlivé druhy finančních instrumentů a protistran.

Měnové riziko

Aktiva a pasiva společnosti jsou umístěna převážně v domácí měně. Je zajišťováno, aby čistá expozice měnového rizika byla udržována v přijatelných mezích. Měnové riziko je omezováno také pomocí finančních derivátů.

Úrokové riziko

Finanční situace a peněžní toky společnosti jsou vystaveny riziku dopadu výkyvů aktuálních tržních úrokových sazeb. Výnosy z investic mohou v důsledku takových změn růst, ale mohou se také snižovat. Případným ztrátám se zabráňuje tím, že se v investiční strategii dbá na tom, aby výnosnost investic neklesla pod úroveň technické úrokové míry. Na základě metod vyplývajících z analýzy peněžních toků společnost sestavuje portfolia cenných papírů tak, aby jejich hodnota odpovídala, pokud možno hodnotě pasiv, a to i v případě změn úrokových sazeb.

Riziko likvidity

Společnost je vystavena každodennímu čerpání svých dostupných peněžních zdrojů na pojistná plnění, ukončené pojistky a odbytné. Riziko likvidity je riziko, že úhradu závazků nelze provést včas za vynaložení přiměřených nákladů. V souladu s platnými předpisy společnost drží dostatečnou část investic v likvidních a bonitních finančních nástrojích, které

slouží k pokrytí výplat pojistného plnění, ukončených smluv a odbytného. Pravidelně (na měsíční bázi) se sleduje výše pohledávek z dlužného pojistného a úvěrový rating emitentů, u kterých má pojišťovna v držení finanční nástroje. Vyhodnocují se na denní bázi peněžní toky a provádí se analýzy na pravidelných týdenních poradách. Je nezbytné držet dostatečnou výši hotovosti a likvidních finančních nástrojů k výplatě pojistného plnění, ukončených smluv a odbytného.

Pojistné riziko

Pojistné riziko představuje možnost vzniku pojistné události a nejistotu ohledně výše souvisejícího pojistného plnění. Pojistné riziko zahrnuje následující rizika:

- riziko výskytu – pravděpodobnost, že se počet pojistných událostí bude lišit od původního očekávání;
- riziko přesnosti odhadu – pravděpodobnost, že se výše pojistného plnění bude lišit od původního očekávání;
- riziko rezerv/načasování – pravděpodobnost, že dojde ke změnám ve výši závazku pojistitele až ke konci sjednané doby pojištění.

Společnost řídí pojistné riziko:

- jeho omezením využití zajištění, jde-li o vystavení společnosti riziku jednotlivých velkých škod a katastrof;
- použitím sofistikovaných manažerských informačních systémů, které v každém okamžiku poskytují aktualizovaná, spolehlivá data pro posouzení aktuální výše rizik, jimž je společnost vystavena, v libovolném okamžiku;
- prostřednictvím obezřetného upisování rizika. Charakter pojišťovnictví vyžaduje provést k sestavení účetní závěrky řadu odhadů, zejména ohledně očekávaného výnosu z investic, stornovosti, úmrtnosti a nákladů na existující pojistné smlouvy. V oblasti pasivního zajištění jsou využívány především zajištění škodního nadměrku v kombinaci s proporcionalním zajištěním (kvóta/excedent).

Riziko nesplnění regulačních opatření, fiskální riziko a solventnost

Plnění požadavků regulačních opatření monitoruje společnost prostřednictvím pověřených osob. Jejich zprávy o plnění těchto opatření se předkládají představenstvu. Riziko nesplnění požadavků regulačních opatření zahrnuje rovněž možnost, že by transakce nemusely být za stávajících právních předpisů právně vymahatelné. Dále zahrnuje odškodnění a pokuty, a rovněž možnost, že by změny předpisů mohly negativně ovlivnit postavení společnosti. Společnost se snaží minimalizovat toto riziko řádným schvalováním transakcí a posouzením nových nebo neobvyklých transakcí právními experty. Fiskální rizika vznikají ze změn daňových zákonů a aplikací procedur a provedených prověrek daňové pozice společnosti. Tato rizika společně s riziky ze změn dalších zákonů a regulačních opatření se řídí pomocí permanentního monitorování navrhovaných změn daňových předpisů odpovědnými odděleními a členstvím v profesních komorách, které připomínají navrhované změny. Regulátor se vstupem Solventnosti II v platnost, stanovil v zájmu pojistníků solventnostní kapitálový požadavek s účelem zaručit schopnost společnosti uhradit budoucí pojistná plnění. Kapitál charakterizuje přebytek hodnoty aktiv pojistitele nad jeho závazky, zvýšený o hodnotu kmenového akciového kapitálu a hodnotu podřízených závazků, přičemž každá položka kalkulace se stanoví v souladu s platnými pravidly. Kapitál musí přesahovat solventnostní kapitálový požadavek během celého roku. (Výroční zpráva KOOOPERATIVA 2017)

3.3 Produkt pojišťovny Kooperativa – PERSPEKTIVA

Životní pojištění PERSPEKTIVA je investičním životním pojištěním, které poskytuje spojení komplexní pojistné ochrany a investování podle zvolené investiční strategie. Životní pojištění PERSPEKTIVA je variabilní produkt a v jeho rámci je možné sjednat celou řadu rizikových pojištění, které je možné volit a různě kombinovat. Klient může pojistit na jednu smlouvu 5 osob včetně partnera nebo dětí. Klient musí měsíčně vkládat alespoň 400 Kč pojistného. V případě pracovní neschopnosti nabízí pojišťovna krytí na dobu 365 dní. Součástí pojištění je možnost volby z 19 doplňkových pojištění mezi které patří smrt, smrt s výplatou pojistné částky, důchod pro pozůstalé, smrt následkem úrazů, trvalé následky (závažného úrazů), tělesné poškození způsobené úrazem, denní odškodné za následky úrazem, pobyt v nemocnici následkem úrazů, vážná onemocnění, pracovní neschopnost,

pobyt v nemocnicí, invalidita s výplatou důchodem, invalidita s výplatou pojistné částky, invalidita následkem úrazů s výplatou důchodu, invalidita následkem úrazů s výplatou pojistné částky, zproštění od placení v případě plné invalidity hlavního pojištěného, osvobození od placení při smrti druhého pojištěného, zajištění zdravotní péče Medi kompas a další. Průběh kapitálové hodnoty při 3 % a 0 % zhodnocením je zaznamenán v Tabulce 4.

Tabulka 4: Příklad průběhu kapitálové hodnoty produktu životního pojištění Perspektiva

Rok	Zaplacené pojistné v Kč	Kapitálová hodnota při zhodnocení 0 % včetně bonusů v Kč	Kapitálová hodnota při zhodnocení 3 % včetně bonusů v Kč
1	12.000	6.005	6.586
2	24.000	13.065	13.384
3	36.000	19.674	20.389
4	48.000	26.329	27.608
5	60.000	33.030	35.046
6	72.000	44.477	47.467
7	84.000	56.003	60.266
8	96.000	67.611	73.454
9	108.000	79.300	87.044
10	120.000	91.072	101.046
15	180.000	153.159	180.241
20	240.000	217.861	272.235
25	300.000	284.866	379.097
30	360.000	354.257	503.230
35	420.000	426.119	647.424
40	480.000	500.541	814.923

Zdroj: Vlastní zpracování.

V pojišťovně Kooperativa lze volit ze tří investičních strategií. Nabízené strategie včetně jejich možného zhodnocení jsou uvedeny v Tabulce 5.

Tabulka 5: Investiční strategie pojišťovny Kooperativa

Reálné zhodnocení za období				
Název strategie	Měna	Od založení (p.a.)	Poslední rok (p.a.)	Poslední 3 měsíce
Konzervativní	CZK	1,91 %	-1,11 %	4,49 %
Vyvážená	CZK	2,61 %	-2,52 %	7,44 %
Dynamická	CZK	3,15 %	-3,76 %	9,73 %

Zdroj: Data dostupná z: <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/fondy/fondy-flexi/fondy-flexi-zivotni-pojisteni/investicni-strategie>

V tabulce 6 je uveden přehled aktuálních fondů, které jsou k životnímu pojištění nabízené pojišťovnou Kooperativa.

Tabulka 6: Přehled fondů a jejich zhodnocení

Název fondu	Aktuální cena v Kč	Výnosnost v procentech (%) za období							
		1 m.	3 m.	6 m.	1 rok	2 roky	5 let	10 let	Od založení
Garantovaný fond (0,7 %)	1 016,319	↓0,05	↓0,17	↓0,35	↓0,70	↓0,70 p.a.	----	----	0,70 p.a.
Vkladový fond – pouze pro mimořádné pojistné	1 221,355	→0,00	→0,00	→0,00	→0,00	→0,00 p.a.	↓0,62 p.a.	↓1,40 p.a.	→1,49 p.a.
Conseq Aktive Invest Dynamické portfolio	1 116	↓-1,17	↑8,19	↓-1,98	↑-2,59	↓1,25	↓2,76 p.a.	↓7,97 p.a.	→2,51 p.a.
Conseq Aktive Invest Vyvážené portfolio	1 262	↓-0,51	↑4,25	↓0,86	-0,75↑	↓0,73 p.a.	↓1,94 p.a.	↓5,95 p.a.	→3,43 p.a.

Zdroj: Data dostupná na <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/fondy/prehled-fondu>

Modelový příklad č. 1

Pojištěný Luboš Novotný, ročník narození 1989, RS 1, měsíční pojistné 1.000 Kč/měsíc, do věku 65 let. Klient si neplatí žádná rizika, základní pojištění na smrt je 10.000 Kč, tudíž mu jdou téměř všechny vkládané peníze na investování do fondů. Klient před zhotovením a podpisem smlouvy vyplní investiční dotazník, na tomto základě je mu doporučena zvolená varianta investování do fondů nebo si klient může navolit fondy podle sebe, a to ze zmíněných 4 fondů uvedených v Tabulce 6.

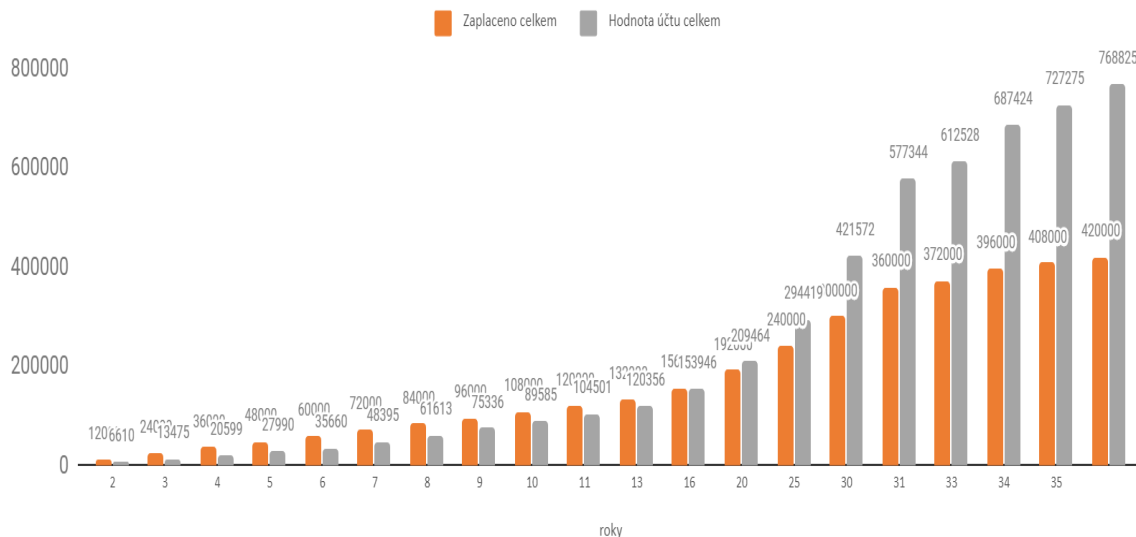
Vezměme variantu, že dle svých předchozích zkušeností zvolil strategii Vyváženou. Alokace je tedy 20 % do fondu Garantovaného (0,7 % očekávané zhodnocení), 50 % Conseq Vyvážené portfolio (4% očekávané zhodnocení) a Conseq Dynamické 30 % (5 % očekávané zhodnocení).

Tabulka 7: Modelový vývoj účtu pojistníka v případě produktu Perspektiva

Rok	Zaplaceno celkem	Hodnota účtu celkem	Odkupné
1	12 000	6 610	6 260
2	24 000	13 475	13 125
3	36 000	20 599	20 249
4	48 000	27 990	27 640
5	60 000	35 660	35 310
6	72 000	48 395	48 045
7	84 000	61 613	61 263
8	96 000	75 336	74 986
9	108 000	89 585	89 235
10	120 000	104 501	104 151
11	132 000	120 356	120 006
13	156 000	153 946	153 596
16	192 000	209 464	209 114
20	240 000	294 419	294 069
25	300 000	421 572	421 222
30	360 000	577 344	576 994
31	372 000	612 528	612 178
33	396 000	687 424	687 074
34	408 000	727 275	726 925
35	420 000	768 825	768 475

Zdroj: Kalkulačka KNZ, online. Dostupné na https://knz.koop.cz/KoopLifeWeb/faces/p7BN/tab_main.xhtml

Vývoj kapitálového účtu pana Novotného vyjadřuje, jak se jeho vklad bude vyvíjet s časem při pravidelné roční platbě 12 000 Kč. Ve sloupci odkupné, lze porovnat, jakou částku by pan Novotný obdržel, kdyby se rozhodl pojištění vypovědět předčasně a nedodržel sjednanou dobu pojištění v délce 35 let. Na obrázku 7 jsou hodnoty z tabulky 7 vyjádřeny graficky, a lze na jeho základě názorněji nastínit, jaký by mohl být jeho výnos v jednotlivých obdobích.

Obrázek 7: Vývoj kapitálové hodnoty účtu
Zdroj: Vlastní zpracování na základě Tabulky 7.

Z obrázku 7 je zřejmé, že postupem času hodnota účtu převyšuje hodnotu vkládaných prostředků. Teprve cca po 15 letech dochází k tomu, že kapitálová hodnota účtu dosahuje stejné výše, jako hodnota prostředků, které pan Novotný do produktu vložil.

3.4 Investiční životní pojištění Kooperativa FLEXI

Původně Pojišťovna České spořitelny byla založena v roce 1992. Počátkem roku 1993 zahájila svoji činnost pod názvem Živnostenská pojišťovna. Nejdříve poskytovala pojišťovací služby především pro nastupující podnikatelskou sféru, později rozšířila nabídku o pojistné programy pro občanskou veřejnost. Poté se Pojišťovna České spořitelny stala součástí Vienna Insurance Group v roce 2008 spolu s Kooperativní pojišťovnou a.s. Na soutěži Nejlepší finanční produkt 2016 se FLEXI životní pojištění umístilo na 3.místě v kategorii Investiční životní pojištění. Od roku 2019 se stala součástí Kooperativy.

Modelový příklad č.2

Pojištěný Luboš Novotný, ročník narození 1989, RS 1, měsíční pojistné 1.000 Kč/měsíc, do věku 65 let. Klient si neplatí žádná rizika, základní pojištění na smrt je 10.000 Kč, tudíž mu jdou téměř všechny vkládané peníze na investování do fondů. Klient před zhotovením a podpisem smlouvy vyplní investiční dotazník, na tomto základě je mu doporučena zvolená

varianta investiční strategie. Flexi má strategie 3, a to konzervativní, vyváženou a dynamickou. Jejich přehled a zhodnocení uvádím v Tabulce 8.

Tabulka 8: Investiční strategie a jejich zhodnocení

Reálné zhodnocení za období				
Název strategie	Měna	Od založení (p.a.) v %	Poslední rok (p.a.) v %	Poslední 3 měsíce v %
Konzervativní	CZK	1,88	-0,25	5,42
Vyvážená	CZK	2,55	-1,06	9,21
Dynamická (od r.2016 progresivní)	CZK	3,06	-1,9	12,15

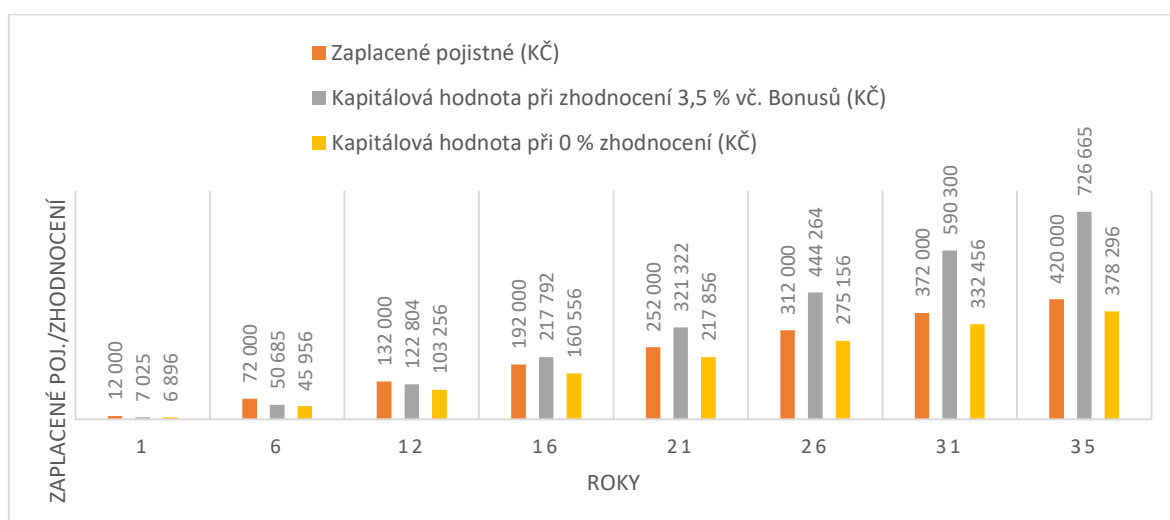
Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupná na <https://www.koop.cz/pojisteni/pojisteni-osob/fondy/fondy-flexi/fondy-flexi-zivotni-pojisteni/investicni-strategie>

Klient si podle dotazníku vybral strategii vyváženou s předpokládaným zhodnocením 3,5 % včetně Bonusů. Vývoj kapitálové hodnoty v tomto modelovém případě je uveden v Tabulce 9 a následně na Obrázku 8.

Tabulka 9: Vývoj kapitálové hodnoty u pojištění FLEXI

Rok	Zaplatené pojistné (Kč)	Kapitálová hodnota při zhodnocení 3,5 % vč. Bonusů (Kč)	Kapitálová hodnota při 0 % zhodnocení (Kč)
1	12 000	7 025	6 896
6	72 000	50 685	45 956
12	132 000	122 804	103 256
16	192 000	217 792	160 556
21	252 000	321 322	217 856
26	312 000	444 264	275 156
31	372 000	590 300	332 456
35	420 000	726 665	378 296

Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupná na kalkulačce Flexi.

Obrázek 8: Vývoj kapitálové hodnoty v čase podle zhodnocení 3,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Tabulky 9.

Obrázek 8 resp. Tabulka 9 naznačuje, že v případě nulového zhodnocení vkladů ani při maximální délce trvání pojištění, na které je sjednáno, kapitálová hodnota nedosahuje vložených prostředků. Na vině jsou zejména poplatky, které s postupně vkládaným pojistným, vedením účtu a rizikovou složkou pojistného souvisí. Pokud je brána v úvahu možnost zhodnocení 3,5 % je kapitálová hodnota účtu vyšší než vložené pojistné po cca 15 letech.

3.5 Investiční životní pojištění ČSOB FORTE

Investiční programy ČSOB Pojišťovny jsou svým složením určeny pro všechny typy investorů od konzervativních po dynamické. Pojištění FORTE si může založit každý ve věku 14–69 let s trvalým pobytem v ČR. Klient si může pojistit na jednu smlouvu 7 osob včetně partnera nebo dětí. Jako jediná pojišťovna nabízí, aby klient si sám zvolil rozsah měsíčního pojištění. V případě pracovní neschopnosti nabízí pojišťovna krytí 365 dní. Klient má možnost si vybrat z 14 doplňkových pojištění mezi které patří smrt, smrt úrazem, invalidita následkem nemoci nebo úrazů, invalidita následkem úrazů, invalidita 3.stupně s opakovanou výplatou důchodu, vážné choroby, trvalé následky úrazů, denní odškodné, pracovní neschopnost, hospitalizace, pojištění tatínka a maminka, pojištění rakoviny i v nižším stádiu, asistent a zproštění od placení pojistného. Kapitálová hodnota v případě dožití bude za 40 let činit 771 302 Kč při 3 % zhodnocení. Průběh kapitálové hodnoty při 3 % a 0 % zhodnocením je zaznamenán v Tabulce 10.

Tabulka 10: Kapitálová hodnota pojistného

Rok	Zaplacené pojistné v Kč	Kapitálová hodnota při zhodnocení 0 % včetně bonusů v Kč	Kapitálová hodnota při zhodnocení 3 % včetně bonusů v Kč
1	12.000	6 711	6 819
2	24.000	13 422	13 343
3	36.000	20 132	21 527
4	48.000	26 843	28 527
5	60.000	33 553	36 201
6	72.000	44 469	48 382
11	84.000	99 021	114 951
16	96.000	153 565	192 117
21	108.000	208 083	281 553
26	120.000	262 556	385 221
31	180.000	316 957	505 304
36	240.000	371 235	644 389
40	300.000	414 509	771 302

Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupné na kalkulačce pojišťovny ČSOB.

Programy investování (specifika pojištění vázaného na investiční podíly)

Podílové jednotky programů se nakupují za běžné pojistné zaplacené za základní pojištění po odpočtu alokačního poplatku a fixní části pojistného a za mimořádné pojistné po odpočtu alokačního poplatku. (dostupné online na <https://www.csobpoj.cz/documents>)

Pojistník si může zvolit z tržních a garantovaných programů investování. Jednotlivé programy investování se liší dle investiční strategie, povahou podkladových aktiv a tím i předpokládanou výnosností a mírou rizika. Prostřednictvím těchto programů investování si klient určuje individuální rizikový profil investiční složky svého životného pojištění.

Garantované programy investování

Portfolio programu investování je složeno z jednotlivých investičních instrumentů pořízených společností ČSOB Pojišťovna. Jedná se zejména o státní dluhopisy, korporátní dluhopisy investičního stupně a depozitní produkty. Pojistitel nabízí zvláště garantovaný program investování pro běžné pojistné a pro mimořádné pojistné. Výnos je garantován vždy alespoň ve výši minimálního vyhlášeného zhodnocení. Pojistitel je oprávněn výši vyhlášeného minimálního zhodnocení jednostranně měnit během trvání pojištění. Aktuální výše minimálního vyhlášeného zhodnocení je uvedena na stránkách www.csob.cz. Nad rámec vyhlášeného minimálního zhodnocení může být v závislosti na daném produktu přiznán finanční bonus.

Tržní programy investování

Konzervativní

Podkladová aktiva: 100 % ČSOB Konzervativní, ISIN: BE0174399908 (podfond belgického investičního fondu KBC Master Fund)

Popis: ČSOB Konzervativní díky své široké diverzifikaci portfolia přispívá k nižší kolísavosti hodnoty investice v čase. Fond má stanovenou neutrální váhu jednotlivých tříd aktiv: 85–95 % tvoří dluhopisy a peněžní trh a 5–15 % akciové investice. Podíly jednotlivých druhů aktiv i sektorové a regionální zaměření se u jednotlivých fondů v čase liší a je vždy plně v souladu s aktuální investiční strategií společnosti ČSOB AM, a tedy i celé skupiny

KBC. Vhodný je pro jednorázové i pravidelné investice. Doporučovaná délka investičního horizontu je minimálně 2 až 3 roky

Růstový

Podkladová aktiva: 100 % ČSOB Růstový, ISIN: BE0174398892 (podfond belgického investičního fondu KBC Master Fund)

Popis: ČSOB Růstový se snaží o dosažení výnosu podstatně převyšujícího vklady u bank. Fond má stanovenou neutrální váhu jednotlivých tříd aktiv: 35–65 % tvoří akciová část, 25–65 % dluhopisy a peněžní trh a 0–10 % alternativní investice. Doporučovaná délka investičního horizontu je minimálně 5 let.

Dynamický

Podkladová aktiva: 100 % ČSOB Dynamický, ISIN: BE0174397886 (podfond belgického investičního fondu KBC Master Fund)

Popis: ČSOB Dynamický se snaží o maximální zhodnocení vložených peněžních prostředků, avšak je třeba počítat s vyššími výkyvy v průběhu trvání investice. Fond má stanovenou neutrální váhu jednotlivých tříd aktiv: 55–95 % tvoří akciová část, 0–40 % dluhopisy a peněžní trh a 0–10 % investice alternativní. Délka investičního horizontu je minimálně 7 let.

Akciový mix

Podkladový mix: 100 % ČSOB akciový, ISIN: 770000001170

Popis: ČSOB Akciový je největším akciovým fondem z hlediska investovaných finančních prostředků v rámci skupiny ČSOB. Zvítězit nad inflací bez akcií je ve světě investic téměř nemožné. Pokud tedy chcete do svého portfolia akcie zařadit, měl by fond ČSOB Akciový být vaší první volbou. Doporučená délka trvání investičního horizontu je 7 let a více.

Vyvážený

Podkladová aktiva: 100 % ČSOB Vyvážený, ISIN: BE0174401928, (podfond belgického investičního fondu KBC Master Fund)

Popis: Smíšený fond, který do svého portfolia nakupuje především jiné fondy, včetně skupiny KBC, jedná se tedy o fond fondů. Široká diverzifikace portfolia přispívá k nižší kolísavosti hodnoty investice v čase. Fond má stanovenou neutrální váhu jednotlivých tříd aktiv; 50–80 % tvoří dluhopisy a peněžní trh, 20–40 % akciové investice a 0–10 % investice alternativní. Podíly jednotlivých druhů aktiv i sektorové a regionální zaměření se u jednotlivých fondů v čase liší a je vždy plně v souladu s aktuální investiční strategií společnosti ČSOB AM, a tedy i celé skupiny KBC. Doporučovaná délka investičního horizontu je minimálně 4 roky

ČSOB Akciový realitní

Investiční fond ČSOB Akciový realitní (dříve ČSOB realitní mix) investuje do akcií více než 50 společností, které úspěšně podnikají v realitách a zabývají se výstavbou, správou a provozováním nemovitostí nebo obchodováním s nimi. ISIN CZ0008472222.

Pokud je pojištěný ochoten akceptovat riziko vyplývající z koncentrace investic do jednoho odvětví, a preferuje investiční strategii založenou na výběru akcií stylem „top-down“ (shora-dolů), vstupem do tohoto fondu je možné profitovat ze zisků řady realitních projektů. Od věci není, že investiční riziko je rozkládáno v rámci daného sektoru. Navíc je investováno do realitního trhu, aniž by bylo třeba nemovitosti přímo kupovat. Ve výsledku dochází k úspoře času a peněz spojených s vyhledáváním, nákupem a správou nemovitostí. Prvotní výběr projektů je proveden na úrovni jednotlivých regionů a subsektorů (kancelářské prostory, maloobchodní prostory, rezidenční nemovitosti či průmyslové stavby), následně je vybrána základna v silné realitní společnosti. Investice do realit obvykle souvisí s ekonomickými cykly (signalizují růst, provázejí pokles) v podobné míře jako celý akciový trh. V poslední době se ale staly vhodným doplňkem každého dobře diverzifikovaného portfolia.

Pojistník neinvestuje přímo do podkladových aktiv tvořících portfolio programů investování, jejichž hodnota je vázána na hodnotu podkladových aktiv. Cena podílových

jednotek programů investování je nestálá a kolísá v souvislosti s výkyvy tržních cen podkladových aktiv tvořících programy investování. Klíčovými riziky ovlivňujícími hodnotu podílových jednotek programů investování jsou rizika změn tržních hodnot podkladových aktiv. Cena podílové jednotky tržních programů investování není pojistitelem garantována, může tedy dojít k jejímu růstu i poklesu a není tedy zaručena návratnost investice. Předchozí výkonnost programů investování nezaručuje stejnou výkonnost v budoucím období. Produktové skóre je definováno na škále 1 až 7, přičemž stupeň 1 znamená nejnižší (nikoli však žádné) riziko, stupeň 7 pak riziko nejvyšší. Uvedené údaje o programech investování jsou platné k 1. 12. 2015, aktuální a další podrobné informace lze nalézt na www.csob.cz.

Tabulka 11: Přehled fondů a jejich zhodnocení

Název fondu	Zhodnocení v %
Garantovaný	1,3
Chráněný	2,0
Růstový	4,0
Dynamický	4,5
Akciový mix	5,0
Realitní mix	5,0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Modelový příklad č.3

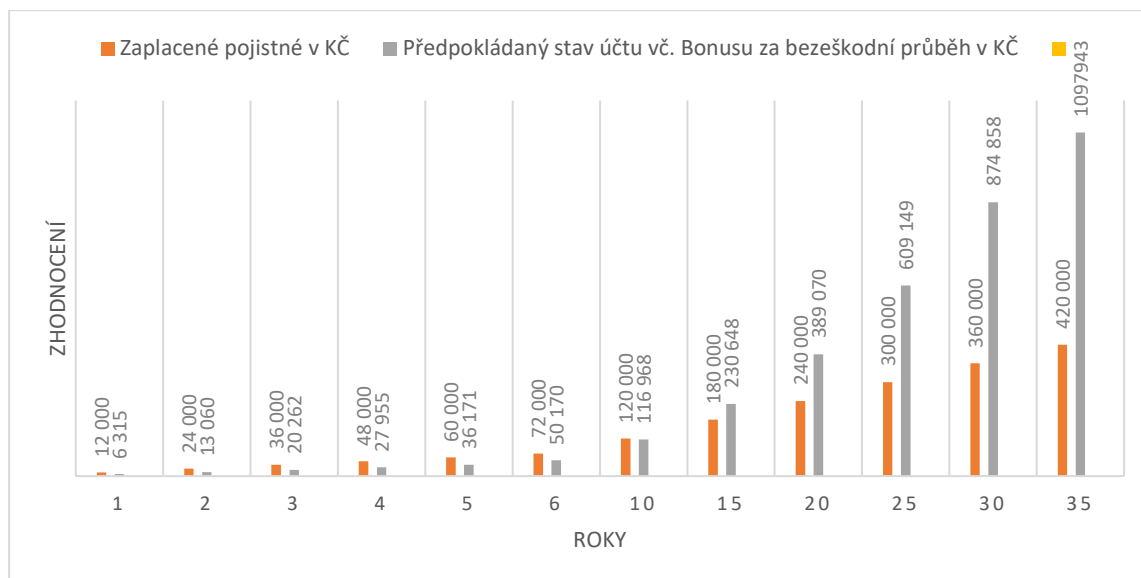
Pojištěný Luboš Novotný, ročník narození 1989, RS 1, měsíční pojistné 1.000 Kč/měsíc, do věku 65 let. Klient si neplatí žádná rizika, základní pojištění na smrt je 10.000 Kč, tudíž mu jdou téměř všechny vkládané peníze na investování do fondů. Klient před zhotovením a podpisem smlouvy vyplní investiční dotazník, na tomto základě je mu doporučena zvolená varianta investování. U této pojišťovny je zajímavé, že nemá klasické strategie, ale navolí si, do jakých fondů chce investovat. Vybere si tedy jak opatrnější investor, tak klient, který se nebojí vyššího rizika, ale i vyššího zhodnocení svých prostředků. Může investování rozložit i mezi všech 6 fondů nebo peníze nechat zhodnocovat jen v jednom z nich. Pro modelový příklad byl vybrán fond dynamický s předpokládaným zhodnocením 4,5 % p.a.

Tabulka 12: Zhodnocení kapitálové hodnoty při 4,5 % zhodnocení

Rok	Zaplatené pojistné	Hodnota pojištění při zhodnocení 4,5 % p.a. vč. bonusu	Odkupné při zhodnocení 4,5 % p.a.	Hodnota pojištění při zhodnocení 0 % p.a. vč. bonusu	Odkupné při zhodnocení 0 % p.a.
1	12 000	6 873	6 373	6 711	6 211
2	24 000	14 054	13 554	13 421	12 921
3	36 000	21 558	21 058	20 132	19 632
4	48 000	29 399	28 899	26 841	26 341
5	60 000	37 596	37 096	33 550	33 050
6	72 000	50 464	49 964	44 464	43 964
11	132 000	121 010	123 510	99 007	98 507
16	192 000	215 643	215 143	153 526	153 026
21	252 000	329 832	329 332	207 998	207 498
26	312 000	472 032	471 532	262 400	261 900
31	372 000	649 117	648 617	316 678	316 178
35	420 000	821 558	821 558	359 951	359 951

Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupná na kalkulačce pojišťovny ČSOB.

Vývoj zhodnocení kapitálové hodnoty z Tabulky 12 je graficky znázorněn na Obrázku 9. Tabulka 9 uvádí, na rozdíl od předchozích případů, i odkupné, které by pojištěný dostal, pokud by se rozhodl ukončit pojistnou smlouvu dříve, než ve sjednaném věku 65 let, tedy při trvání méně než 35 let. Stejně jako u předchozího pojištění je kapitálová hodnota při zhodnocení 0 % i při dodržení sjednané délky pojištění nižší než vložené finanční prostředky a případné odkupné při této úrovni zhodnocení je výrazně nižší, než částka kterou pojištěný do produktu vložil. Při trvání pojištění 16 let už se hodnota odkupného téměř rovná kapitálové hodnotě vložených prostředků. Z případu je zřejmé, že se jedná o produkt dlouhodobého charakteru a pokud by se pojištěný rozhodl smlouvu zrušit po několika málo letech, bude vyplacena částka výrazně nižší než vložené finanční prostředky.

Obrázek 9: Vývoj kapitálové hodnoty
Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulky 12.

Obrázek 9 již srovnává pouze zaplačené pojistné a kapitálovou hodnotu při předpokládaném zhodnocení 4,5 % p.a. Z obrázku je zřejmé, že přibližně v 11. roce pravidelných plateb dochází k vyrovnání kapitálové hodnoty s hodnotou zaplačeného pojistného a v dalších letech již kapitálová hodnota roste. Při dodržení sjednané doby pojištění se předpokládá, že bude kapitálová hodnota výrazně vyšší než hodnota, kterou pan Novotný do pojištění vložil ve formě pravidelných plateb.

3.6 Produkt pojišťovny NN – Smart

Název společnosti – NN – je odvozen od Nationale Nederlanden, která byla založena před 50 lety.

Historie NN sahá do roku 1845, kdy byla založena společnost De Nederlanden van 1845, jako specialista na pojištění proti požárům. Nationale Levensverzekering Bank byla založena v roce 1863. Hlavní oblastí jejího zájmu bylo životní pojištění, které nabízela na domácím trhu v Nizozemsku. Obě společnosti své aktivity postupně rozšiřovaly prostřednictvím akvizic, které přispěly k diverzifikaci a rozrůstání produktového portfolia.

V roce 1963 došlo k fúzi De Nederlanden a Nationale a vytvoření Nationale Nederlanden. Od 60. do 80. let společnost rostla prostřednictvím akvizic, které zahrnovaly i přední podniky v USA. Společnost také otevřela nové pobočky v Evropě a Asii.

Na český trh společnost vstoupila pod značkou Nationale Nederlanden v roce 1991 jako první zahraniční pojišťovna po pádu socialismu. Po více než 10 letech v barvách ING se společnost NN, která dnes patří mezi přední poskytovatele životního pojištění a penzijních produktů v Česku, svým novým názvem vrátila zpět ke kořenům.

Pojišťovna v životním pojištění nabízí 6 investičních strategií. Jejich přehled s rozložením do fondů je uveden v Tabulce 13.

Tabulka 13: Přehled investičních strategií

Název strategie	Rozložení do fondů
Definovaná balancovaná strat.	Růstový fond 40,00 % Multifond 60,00 %
Dynamická strategie	Fond středoevropských akcií 45,00 % Fond světových akcií II 25,00 % Fond obligací 30,00 %
Konzervativní strategie	Fond krátkodobých dluhopisů 30,00 % Fond obligací 70,00 %
Definovaná progresivní strat.	Fond světových trendů 50,00 % Růstový fond 50,00 %
Definovaná stabilní strategie	Multifond 50,00 % Fond krátkodobých dluhopisů 50,00 %
Vyvážená strategie	Fond středoevropských akcií 20,00 % Fond světových akcií II 10,00 % Fond obligací 60,00 % Fond krátkodobých dluhopisů 10,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování. Data jsou dostupná na <https://pojistovna.nn.cz/fondy-zivotniho-pojisteni/vyvoj-fonu-zivotniho-pojisteni/?action=tabs2&INVES=BAU1&INVES=DYNA&INVES=KONZ&INVES=PRU1&INVES=STU1&INVES=VYVA&redirectToPrint=0#tabs2>

Klient si v modelaci pojištění může navolit sám, jak rozloží své peníze. Přehled možných variant včetně očekávaného zhodnocení je uveden v Tabulce 14.

Tabulka 14: Přehled fondů a jejich zhodnocení

Název fondu	Očekávaný výnos (umírněný scénář)
Fond světových akcií II	7,61 %
Růstový fond	6,3 %
Fond středoevropských akcií	6,53 %
Smíšený fond II	1,92 %
Fond obligací	-0,28 %
Garantovaný fond	0,05 %

Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupná na kalkulačce životního pojištění NN Smart.

Modelový příklad č.4

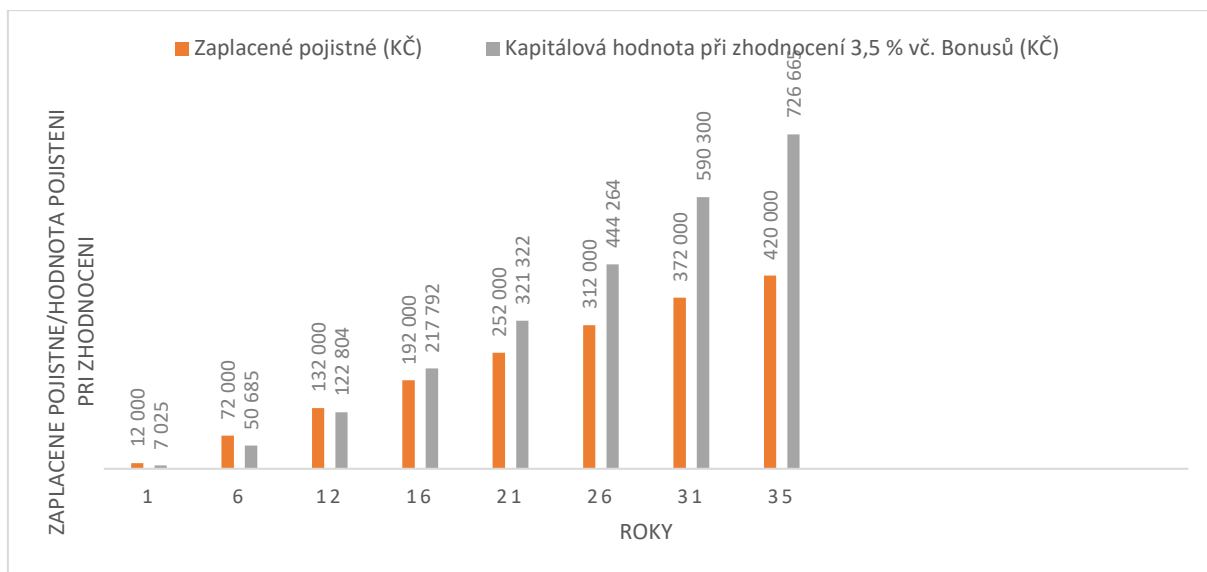
Pojištěný Luboš Novotný, ročník narození 1989, RS 1, měsíční pojistné 1.000 Kč/měsíc, do věku 65 let. Klient si neplatí žádná rizika, základní pojištění na smrt je 10.000 Kč, tudíž mu jdou téměř všechny vkládané peníze na investování do fondů. Klient před zhotovením a podpisem smlouvy vyplní investiční dotazník, na tomto základě je mu doporučena zvolená varianta investování. I u této pojišťovny není klasický výběr investiční strategie, ale klient si sám vybírá buď investování do jednoho fondu nebo si výběr nakombinuje. Byla vybrána vlastní strategie, která odpovídá Dynamické variantě, tedy předpokládané zhodnocení je 4,66 %. Rozložení je zvoleno: Růstový fond 15 %, Fond středoevropských akcií 50 %, Smíšený fond II 25 % a Fond obligací 10 %.

Tabulka 15: Zhodnocení zaplaceného pojistného

Rok	Zaplacené pojistné	Hodnota pojištění při zhodnocení 4,66 % p.a. vč. bonusu
1	12 000	6 189
2	24 000	12 672
3	36 000	19 457
4	48 000	26 559
5	60 000	33 991
6	72 000	47 139
11	132 000	122 662
16	192 000	217 805
21	252 000	338 993
26	312 000	491 175
31	372 000	682 278
35	420 000	869 792

Zdroj: Vlastní zpracování. Data dostupná z kalkulačky životního pojištění NN Smart.

Tabulka 15 vyjadřuje průběh zhodnocení kapitálové hodnoty v případě pojišťovny NN. Lze porovnat, jak se kapitálová hodnota vyvíjí s růstem zaplacených pojistných v čase. Na následujícím obrázku je zhodnocení z Tabulky 15 znázorněno graficky.

Obrázek 10: Zhodnocení kapitálové hodnoty

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulky 15.

Na obrázku 10 si lze všimnout, že v případě tohoto produktu je očekáváno, že mezi 12. a 16. rokem naroste výnos nad zaplacené částky a pojištění začne přinášet zisk.

3.7 Produkt pojišťovny ČPP EVOLUCE PLUS

Investiční životní pojištění EVOLUCE PLUS nabízí volbu rozsahu pojištění ze široké škály pojistitelných rizik a určení únosné výše pojistného s ohledem na aktuální finanční možnosti pojistníka.

Pojistit lze jednu osobu jako hlavní v plném rozsahu nabízených rizik, připojistit druhou dospělou osobu prakticky na shodná rizika a dále připojistit děti. Lze automaticky zahrnout v rámci úrazového připojištění prvního pojištěného všechny děti, jejichž definovaný vztah k prvnímu pojištěnému vznikne v době platnosti pojistné smlouvy, nebo pojistit individuálně dokonce až pět dětí na další vybraná rizika.

V oblasti investování nabízí pojištění alokaci pojistného buď do Portfolia životního cyklu nebo umožňuje individuální alokaci do jednotlivých investičních titulů z nabídky pojistitele (včetně Garantovaného fondu).

Produkt samozřejmě umožňuje v průběhu pojištění reagovat na pohyby cen jednotlivých instrumentů na finančních trzích a operativně měnit výši a umístění placeného pojistného.

Tato možnost velkou měrou rozhoduje o míře zhodnocení, tj. o částce pojistného plnění při dožití, resp. smrti.

Nabízené fondy se 100 % alokací.

Conseq Progresivní portfolio – investuje převážně do podílových fondů zaměřujících se na akcie z vyspělých světových ekonomik, menší část je pak investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodované na rozvíjejících se trzích. Menší část portfolia může být investována do dluhopisových fondů a fondů se zaměřením na alternativní investice.

Conseq Balancované portfolio – investuje převážně do podílových fondů se zaměřením na rozvinuté akciové trhy a do dluhopisových fondů se zaměřením na region střední a východní Evropy. Menší část je pak investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodované na rozvíjejících se trzích a světové dluhopisy.

Conseq Portofolio nových ekonomik – investuje převážně do podílových fondů se zaměřením na rozvíjející se trhy. Menší část je pak investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodované na rozvinutých trzích.

Conseq Invest Akciový fond – investičním cílem je dosáhnout dlouhodobého zhodnocení investic měřeného v českých korunách, a to investováním zejména do diverzifikovaného portfolia českých nebo jiných střeoevropských akcií kótovaných nebo obchodovaných na regulovaných trzích.

Conseq Portfolio životního cyklu – investuje převážně do podílových fondů se zaměřením na rozvinuté akciové trhy a do dluhopisových fondů se zaměřením na region střední a východní Evropy. Menší část je pak investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodovaných na akciových trzích a světové dluhopisy.

Garantovaný fond – respektuje všechny zásady investování, jako je tomu při investování technických rezerv životního pojištění. Jeho výnosy odpovídají výnosům kapitálového životního pojištění. Minimální výše růstu ceny podílové jednotky je garantována dle doplňkových pojistných podmínek. Aktuální výše zhodnocení je vyhlášena v Přehledu poplatků a parametrů.

Garantovaný fond pro platbu zaměstnavatelem – investuje převážně do podílových fondů se zaměřením na rozvinuté akciové trhy a do dluhopisových fondů se zaměřením na region střední a východní Evropy. Menší část je pak investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodovaných na rozvíjejících se trzích a světové dluhopisy.

Tabulka 16: Přehled fondů, jejich rizikovost a doporučená doba investování

Název fondu/portfolia	Úroveň rizika	Doporučená délka držení v letech	Předpokládané zhodnocení v %
Conseq Progresivní portfolio	Středně nízká	5	6,3
Conseq Balancované portfolio	Nízká	3	4,1
Conseq Portfolio nových ekonomik	Středně nízká	7	3,4
Conseq Invest Akciový fond	Středně nízká	5	7,0
Conseq portfolio životního cyklu	Nízká až středně nízká	1-7 (záleží na portfolio)	6,6 (dynamická složka) 2,0 (konzervativní složka)
Garantovaný fond	Nízká	30	0,1
Garantovaný fond pro platbu zaměstnavatelem	Nízká	30	0,1

Zdroj: Dostupné na

https://www.cpp.cz/prodejci/cpp/investicni/KID_produk/EVOLUCE_PLUS_KIDy_12_2018_V_11_2018_Z.pdf

Modelový příklad č. 4

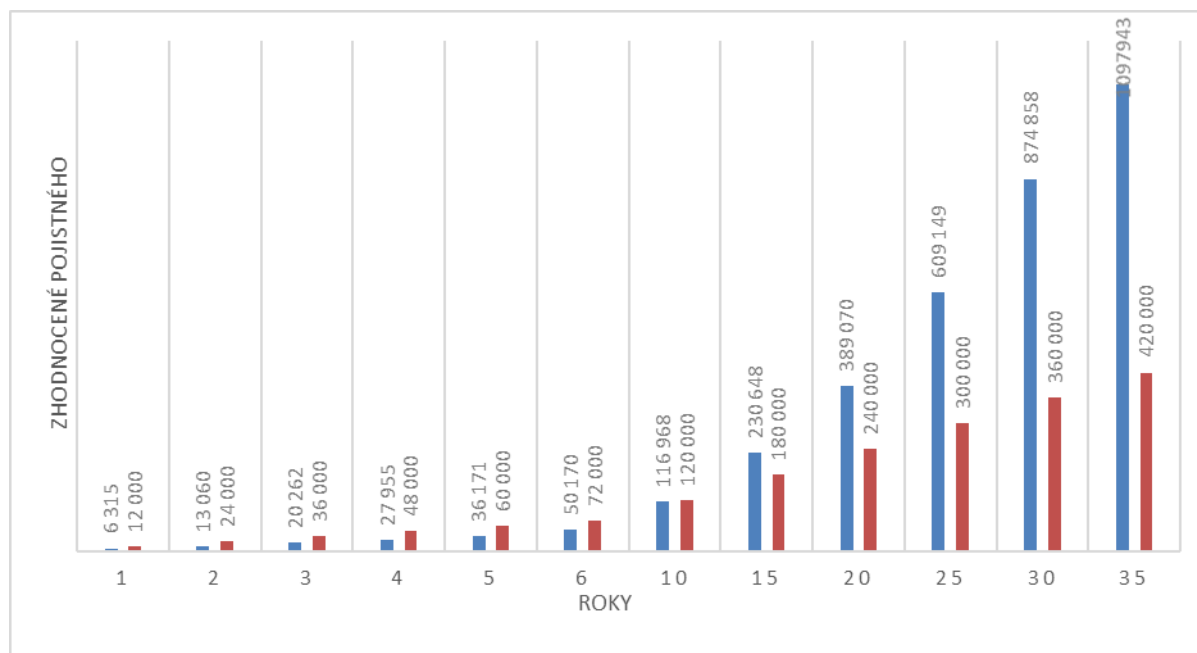
Pojištěný Luboš Novotný, ročník narození 1989, RS 1, měsíční pojistné 1.000 Kč/měsíc, do věku 65 let. Minimální částka jde na rizika, u ČPP je minimum v základním pojištění na smrt 5.000 Kč. Klient před zhotovením a podpisem smlouvy vyplní investiční dotazník, na tomto základě je mu doporučena zvolená varianta investování. Bylo zvoleno Portfolio životního cyklu, kde se postupně podle let investují peníze z dynamické do konzervativní složky, aby se zabránilo ztrátám. Vývoj modelového účtu je znázorněn v Tabulce 17 a následně graficky na Obrázku 11.

Tabulka 17: Zhodnocení pojistného v Portfoliu životního cyklu

Roky	Zaplatené pojistné v Kč	Předpokládaný stav účtu vč. Bonusu za bezeškodní průběh v Kč
1	12 000	6 315
2	24 000	13 060
3	36 000	20 262
4	48 000	27 955
5	60 000	36 171
6	72 000	50 170
10	120 000	116 968
15	180 000	230 648
20	240 000	389 070
25	300 000	609 149
30	360 000	874 858
35	420 000	1 097 943

Zdroj: Kalkulátor pojišťovny ČPP.

Vývoj kapitálového účtu pana Novotného v případě pojištění u pojišťovny ČPP, vyjadřuje, jaká je očekávaná hodnota v jednotlivých obdobích. Období mezi 10. a 15. rokem je zlomové, a i v tomto případě dochází k tomu, že očekávaný výnos by byl vyšší než platba placená pojištěným na pojistné.

Obrázek 11: Vývoj kapitálové hodnoty v portfoliu životního cyklu

Zdroj: Vlastní zpracování dle Tabulky 17.

Na Obrázku 11, vyjadřuje modrá barva hodnotu kapitálového účtu a barva červená hodnotu zaplaceného pojistného. Již v 10. roce se hodnoty téměř rovnají a po ukončení sjednané doby

je očekávaný hodnota kapitálového účtu výrazně vyšší než hodnota pojistného, kterou pan Novotný do pojištění vložil.

Je třeba si však uvědomit, že možné scénáře pana Novotného jsou pouze kalkulované předpoklady, jak by se vývoj kapitálového účtu mohl chovat. V případě investic do fondů a zhodnocení prostředků prostřednictvím investičního životního pojištění, přebírá rizika vkladatel, resp. pojištěný a není zaručeno, že modelové případy budou dodrženy. Zhodnocení vložených prostředků je závislé na vývoji trhu, životním cyklu i ochotě klienta podstupovat rizika. Opatrnější investor se rozhodne pro investici do garantovaných fondů, která s sebou nesou nižší rizika, avšak i nižší výnos. Pro odvážnější investory jsou pak určeny strategie dynamičtější, která nabízí možnost vyššího zhodnocení za podmínky vyššího rizika.

4. Komparace výsledků z případových studií

Investiční strategie vybraných společností dávají na výběr různým typům klientů. Lze volit z konzervativních strategií určených pro opatrné investory, kde je sice menší riziko, ale zároveň nižší předpokládaný výnos, přes vyvážené strategie, po strategie s možností vyššího zhodnocení, ale zároveň vyšším rizikem. Tyto strategie umožňují volit dle uvážení pojistníka do jakého fondu bude následně investováno. Pojišťovny nabízí možnost volby strategie, ale zkušenějším investorům i na výběr různé fondy, které může pro zhodnocení svých prostředků využít. Pojistník si volí z tržních a garantovaných programů investování. Jednotlivé programy se liší investiční strategií, povahou podkladových aktiv a zároveň předpokládanou výnosností, která se odvíjí od míry rizika. Prostřednictvím investičních programů si klient určuje individuální rizikový profil investiční složky investičního životního pojištění. Na částky, které klient vkládá do pojištění, se nevztahuje pojištění vkladů, tak jako je tomu u vkladů na bankovních účtech. Pojišťovna udržuje kapitál v zákonné výši, aby byla schopna dostát svým závazkům.

V nabídce jsou produkty garantované, které se svým zhodnocením a povahou přibližují kapitálovému životnímu pojištění, které nabízelo záruku pevného zhodnocení. Toto zhodnocení je však výrazně nižší než u investičních produktů. Výnos je garantován vždy pouze ve výši minimálního vyhlášeného zhodnocení a pojistitel toto zhodnocení může jednostranně změnit během trvání pojištění. Dle informací dostupných v sazebnících vybraných společností, nemusí dosahovat ani takového zhodnocení, jako běžné spořicí účty či termínované vklady. V rámci garantovaných programů investování jsou finanční prostředky investovány do nejméně rizikových nástrojů finančního trhu. Mezi tyto nástroje se řadí státní dluhopisy, korporátní dluhopisy investičního stupně a depozitní produkty. Lze je volit pro běžné i mimořádné pojistné. V závislosti na produktu může být pojistiteli přiznán finanční bonus, který je připisován ve formě podílových jednotek do hodnoty příslušného garantovaného programu investování. Bonusy jsou připisovány na základě rozhodnutí pojistitele například za bezškodní průběh, nebo jako podíl na zisku na základě výsledků hospodaření pojišťovny. Kromě běžných nástrojů kapitálového trhu jsou pro garantované programy využívány i vnitřní fondy pojišťovny. Prostředky pojistníků jsou investovány dle stejných pravidel, jaká jsou právními předpisy stanovena pro investování technických rezerv životního pojištění. Většinou se investuje do dluhopisů emitovaných Českou republikou a

zeměmi OECD, případně do dalších nástrojů v rámci limitů stanovených zákonem o pojišťovnictví a zhodnocení je garantováno ve výši TÚM. Aktuální úrokové sazby garantovaných programů, stanovené uvedenými společnostmi se pohybují v rozmezí 0,05-1,3 %.

Garantované programy jsou určeny pro velmi opatrné investory, kteří nechtějí nic riskovat a chtějí mít jistotu návratnosti i výnosu. Vhodné jsou pro investice v krátkodobém investičním horizontu.

Pojistným plněním z investičního životního pojištění pro případ dožití se stanoveného věku, je aktuální hodnota podílového účtu pojistníka. Výplata může být jednorázová, nebo postupná. Investiční složka IŽP se vytváří na principu investování zaplaceného běžného i mimořádného pojistného, po odečtení poplatků a částky na rizikové pojistné, do fondů kolektivního investování, vnitřních fondů pojišťovny a dalších investičních nástrojů. Zaplacené pojistné se převede na podílové jednotky za nákupní ceny na základě ocenění jednotlivých portfolií a za tyto nákupní ceny jsou připsány na podílový účet pojistníka. Podílové jednotky jsou určeny pouze k evidenci v rámci investičního životního pojištění a nejsou podílovými listy, akciemi či jinými nástroji. Podílník nevlastní žádná podkladová aktiva příslušných portfolií. Hodnota podílového účtu se stanoví vynásobením počtu podílových jednotek, které jsou na daném účtu evidované, jejich prodejní cenou. Prodejní cena je vždy nižší než cena nákupní a stanovuje jí pojišťovna na základě tržních cen podkladových aktiv a v závislosti na vývoji kapitálového trhu. Prodejní cena se zohlední při stanovení výše pojistného plnění a při dispozicích s podílovými jednotkami jako je třeba odkupné, či změna skladby portfolia. Pojistník sám však žádné podílové listy nekupuje a nevlastní, nemá právo s nimi disponovat.

V rámci investičních strategií se podílové jednotky investují do fondů či řízených programů investování. Jedná se o možnost investovat do nástrojů finančního trhu v různých kombinacích. Základní nástroje využívané v případě IŽP jsou státní dluhopisy, firemní dluhopisy, bankovní depozita, pokladniční poukázky, akcie či fondy kolektivního investování. Nejčastěji se finanční prostředky alokují do vyspělých kapitálových trhů v USA, Evropě a Japonsku. V případě více rizikových programů se v menší míře investuje do lokalit nástrojů rozvíjejících se zemí. Investiční programy nezaručují návratost původní investované částky a výnos tak může být i záporný. Investice do fondů a portfolií nese

měnové riziko, nezahrnuje ochranu proti budoucí výnosnosti trhů a nelze tak ani vyloučit, že pojistník o část svých investovaných prostředků přijde. Riziko a návratnost investice se liší v závislosti na výběru investičních možností, dle pojistníkem zvoleného alokačního poměru. Fondy a programy investování jsou nabízeny zejména v nízké až středně nízké třídě rizika – na stupnici 1–7 se pohybují kolem hodnoty 3-4. Pojistník má možnost reagovat na pohyby cen a operativně měnit výši a umístění placeného pojistného. Tímto ovlivňuje zhodnocení svých finančních prostředků. Trh však nabízí i produkty, které přesouvají finanční prostředky automaticky dle předem stanovených kritérií a pojistník tuto skladbu nástrojů neovlivňuje.

Chráněné programy investování umožňují širší diverzifikaci portfolia a tím menší kolísavost hodnoty investice v čase. Jsou určeny pro velmi opatrné investory, kteří očekávají vyšší zhodnocení než na bankovním účtu či termínovaném vkladu, avšak preferují nízké riziko. Prostředky jsou investovány do dluhopisů a nástrojů peněžního trhu, akciové investice jsou zastoupeny pouze 5–15 %.

Balancované, růstové, progresivní a vyvážené programy investování jsou určeny spíše jako dlouhodobé a pravidelné investice. Zaměřují se na rozvinuté akciové trhy a dluhopisové fondy se zaměřením na region střední a východní Evropy případně investice v CZK. Menší část je investována do podílových fondů zaměřených na akcie obchodovatelné na rozvíjejících se trzích, světové dluhopisy. V rámci těchto programů dochází k větší kolísavosti hodnoty investice a vzniká vyšší riziko. Očekávané je však i vyšší zhodnocení a výnos převyšující vklady u bank. Vždy platí, že čím vyšší je předpokládaný výnos, tím vyšší riziko s sebou nese.

Dynamický program je vhodný spíše pro odvážnější a zkušenější investory, které neznepokojí vysoké výkyvy hodnoty v průběhu trvání investice. Riziko je významné ale předpokládaný výnos je oproti předchozím programům vyšší. Je zaměřen na akciové fondy a doporučován pro dlouhodobý charakter investování.

Portfolio nových ekonomik, akciový mix a realitní mix již jsou určeny pro zkušené investory, kteří znají rizika, nebojí se riskovat, akceptují riziko ztráty. Jedná se o investice na dlouhé období s velkými výkyvy hodnoty investice. Programy, které se zaměřují na rozvíjející se trhy, s alokací do akciových fondů a minimálním zastoupením dluhopisových fondů, ale

slibující vysoké zhodnocení investovaných prostředků. Jsou závislé na ekonomickém cyklu a vyžadují nadprůměrné zkušenosti investora. Cena podkladových aktiv je nestálá, s výkyvy tržních cen podkladových aktiv tvořících programy investování kolísá.

Portfolio životního cyklu je specifické tím, že postupně přesouvá podílové jednotky. K přesunům dochází v závislosti na zbývajících pojistné době do méně rizikových nástrojů, aby se minimalizovalo riziko. Pojišťovna tímto programem ochraňuje podílový účet pojistníka. Alokační schéma je automaticky nastavené a nelze jej pojistníkem modifikovat případně lze alokaci nastavit individuálně do maximálně 5 portfolií. Z počátku jsou podílové jednotky umístovány do portfolií tvořených podílovými listy akciových nebo smíšených fondů, které znamenají vyšší riziko, ale zároveň potenciál vyššího výnosu. Deset let před koncem pojistné doby se podílové jednotky přesouvají automaticky do portfolií, které se zaměřují na dluhopisové fondy a fondy peněžního trhu. Zaměřující se na rozvinuté akciové trhy a dluhopisové fondy regionů střední a východní Evropy. Menší část je investována do podílových fondů se zaměřením na akcie obchodovatelné na méně rozvinutých trzích a světové dluhopisy. Eliminují tak rizika před koncem pojistné doby.

Investiční složka IŽP znamená rizika změn tržních hodnot podkladových aktiv. Cena podílové jednotky není garantována a není tak zaručena návratnost investice. Maximální ztráta je omezena výší zaplaceného pojistného, ale je třeba brát v potaz skutečnost, že předchozí výkonnost uvedených programů nazaručuje stejnou výkonnost v budoucím období. Pojišťovny v modelových případech stanovují doporučenou délku držení každé investice s ohledem na zvolený investiční horizont. Případné nedodržení této délky může znamenat pro pojistníka výraznou ztrátu oproti původnímu předpokladu. Hodnota investice do akciových fondů se vyvíjí v závislosti na hospodářském cyklu a výsledcích vydavatele, cena dluhopisů je závislá na tržních úrokových sazbách a na investičním ratingu, který byl jednotlivým emitentům přidělen. Návratnost investice závisí především na výkonnosti příslušných nástrojů finančního trhu, na který je příslušný fond navázán.

Na produkty investičního životního pojištění mají významný dopad i poplatky s pojištěním spojené. Podílové jednotky programů investování se nakupují za část pojistného, po odečtení alokačního a inkasního poplatku. Poplatky spojené se správou a obhospodařováním investičního instrumentu se strhávají přímo z hodnoty daného instrumentu a je tedy nepřímě zohledněn v ceně podílové jednotky. S investiční složkou IŽP jsou spojeny poplatky

pojišťovně jako pojistníkovi i samotnému fondu. Ukazatel RYI, který je také nazýván ukazatelem poklesu výnosu, popisuje náklady v čase pro běžně placené pojistné i mimořádné pojistné. Je závislý na době držení a vyjadřuje, jaký je dopad celkových nákladů na placenou investici. Lze jeho prostřednictvím zjistit, jaký dopad budou mít náklady produktu na možný výnos investice. Stanovuje se pro umírněný scénář přežití, ale nezohledňuje náklady jednotlivých fondů a programů investování.

Celkové náklady na produkt jsou součtem jednorázových, průběžných a vedlejších nákladů. Jednorázové náklady zahrnují náklady na vstup a výstup z pojištění. U uvedených produktů jsou náklady na výstup, které vyjadřují poplatky spojené s ukončením pojištění po uplynutí sjednané doby nulové. Poplatky na vstup se pohybují kolem 0,5 – 0,7 % v závislosti na zvoleném programu a pojišťovně. Vedlejší poplatky zahrnují poplatky výkonostní a odměny za zhodnocení. Tyto poplatky se stanovují ve většině případů nulové. Významnější položkou mohou být poplatky průběžné, které zahrnují transakční náklady na nákup a prodej podkladových investic a jejich správu. Metodika stanovení poplatků se v jednotlivých případech liší. Některé produkty mají stanoveny poplatky procentuálně, jiné v absolutních hodnotách jako měsíční administrativní poplatky, nebo jejich kombinaci. Tímto se srovnání poplatků stává značně nepřehledné. Průběžné poplatky se pohybují kolem 0,13 – 0,17 %.

Pojišťovny uvádějí povinně informace o produktech investičního životního pojištění. Jedná se o složitější produkty, a proto jim zákon stanoví, jaké informace a v jaké rozsahu je třeba uveřejňovat. Jedná se o „sdělení klíčových informací“, které slouží k porozumění podstaty produktu, rizikům, nákladům možným výnosům a ztrátám s tímto produktem spojeným. Usnadňuje srovnání daného produktu s produkty jiných společností. V rámci těchto informací jsou uveřejňovány i hodnoty ukazatelů RYI. Tyto hodnoty se pohybují v čase a postupně klesají. Dle modelových příkladů, přesahuje hodnota tohoto ukazatele v 1. roce často 45 %. V případě trvání produktu 15 let je již hodnota výrazně nižší a blíží se v průměru 2,5 % a při dosažení délky trvání se hodnota snižuje na 0,8 %. Z modelových případů je zřejmé, že i z pohledu poplatků je investiční životní pojištění produkt dlouhodobý a případné zrušení po krátké době přináší významné zatížení poplatky a náklady na produkt, kdežto nepřináší téměř žádný výnos. Naopak výnos produktu v případě zrušení v krátkém časovém horizontu může být i záporný.

Pokud vezmeme pro srovnání produktů v úvahu, že nedojde k žádnému zhodnocení, a roční pojistné činí 12 000, kapitálová hodnota pojištění se stává v prvním roce téměř poloviční. Po 6 letech se kapitálová hodnota produktu pobytuje kolem 60 % zaplaceného pojistného. Dle modelových příkladů, které byly představeny v Kapitole 3, dosáhl za předpokladu dodržení sjednané doby pojištění 35 let, nejvyššího zhodnocení program Portfolio životního cyklu v rámci produktu ČPP Evoluce Plus. Klient pan Novotný zaplatil na pojistném částku 420 000 Kč, ale předpokládaná kapitálová hodnota produktu po 35 letech dosahuje částky 1 097 943 Kč. Vybrané hodnoty z předchozích případových studií a výsledné zhodnocení při dodržení délky trvání pojištění 35 let znázorňuje Tabulka č. 18.

Tabulka 18: Srovnání vybraných výsledných kapitálových hodnot pojištění

Rok	Zaplacené pojistné v Kč	Kapitálová hodnota 3 % Perspektiva	Kapitálová hodnota 3,5 % Flexi	Kapitálová hodnota 4,5 % Forte	Kapitálová hodnota 4,66 % NN	ČPP
1	12.000	6 586	7 025	6 873	6 189	6 315
6	72.000	47 467	50 685	50 464	47 139	50 170
35	420.000	647 424	726 665	821 558	869 792	1 097 943

Zdroj: Vlastní zpracování.

Kapitola 4 shrnuje investiční strategie produktů investičního životního pojištění, které jsou na trhu dostupné. Z výsledků je zřejmé, že zájemce o pojištění tohoto druhu má na výběr z širokého portfolia programů investování. Pojišťovny nejčastěji investují do fondů, které jsou dostupné pro běžné investory v rámci přímého či kolektivního investování. Výhodu produktů investičního životního pojištění lze spatřovat v programech, které již jsou kombinací fondů různé rizikovosti. Pojišťovna tím diverzifikuje riziko případné ztráty v případě, že fond nebude ziskový. Lze volit i program „portfolio životního cyklu“, který je přednastaven a prostředky se sami přesouvají dle nastavené politiky případně programy garantované, které však garantují oproti tržním programům nízkou míru zhodnocení.

V oblasti investování platí, že čím větší zhodnocení investor očekává, tím větší riziko ztráty investované částky z investice vyplývá. Investice bez předem stanovených programů vyžadují větší zkušenost investora. Klient tedy sám stanoví, do jakých fondů bude investovat a jaká rizika bude podstupovat. Další výhodou produktů IŽP je krytí pojistných rizik. Není třeba mít dva produkty, ale dostačí pouze jeden pro zajištění životních rizik a případná doplňková připojištění i pro zhodnocení finančních prostředků. Mezi nevýhody tohoto typu pojištění patří duplicita poplatků. Pojistník platí poplatky nejen pojišťovně, která mu investice zprostředkovává, ale poplatky se strhávají nejčastěji i z investované částky a

ponižuje se tím kapitálová hodnota a její případné zhodnocení. Produkty IŽP umožňují snížit si základ daně z příjmů, ale pouze za podmínky, že pojistník splní zákonem stanovená kritéria. Nejvýznamnějším omezením nároku na daňové zvýhodnění je, že nejsou možné výběry z pojištění a je třeba dodržet pevně stanovené lhůty, po jaké je částka pojišťovnou zhodnocována. Pojistné je pro pojistníka nedostupné na dlouhou dobu a v případě potřeby není možné finanční prostředky čerpat bez sankcí. Investice do podílových fondů umožňují výběry i v krátkém časovém horizontu. Pokud však investor očekává vyšší míru zhodnocení, vyžaduje tento způsob investic zkušenosti a znalosti dané problematiky.

Závěr

Diplomová práce je zaměřena na investiční strategie produktů investičního životního pojištění. První dvě kapitoly se věnují informacím a důležitým pojmům, které s pojištěním obecně a investičním životním pojištěním souvisí. Jsou vysvětleny základní pojmy týkající se druhů životního pojištění. Rizikové životní pojištění je určeno pro krytí rizik smrti či dožití. Lze jej rozšířit o doplňková připojištění například pro případ úrazu, dlouhodobé pracovní neschopnosti nebo invalidity. Podrobněji popisuje složky investičního životního pojištění a ukazatele, které napomáhají při srovnání nákladů spojených s tímto druhem pojištění. Stručně shrnuje současný pojistný trh a stav pojišťovnictví v České republice. Investiční životní pojištění obsahuje složku rizikovou a investiční. Část pojistného, která není alokována za účelem krytí sjednaných rizik se dále zhodnocuje formou investičních strategií a programů.

Ve třetí kapitole je práce věnována vytvoření případových studií z produktů vybraných pojišťoven, které na českém trhu působí. V této části práce jsou popsána rizika, která z tohoto typu pojištění plynou. Pro zpracování byly vybrány společnosti, které mají majoritní tržní podíl v České republice. Na základě kalkulací a modelování byly vytvořeny příklady možného vývoje kapitálové hodnoty pojistníka a předpokládané zhodnocení pojistného v rámci produktů investičního životního pojištění, které jsou na trhu dostupné. Poslední část práce srovnává výsledky případových studií a vysvětluje zjištěné skutečnosti. Některé produkty pojišťoven se velmi podobají, jiné se svou povahou výrazně odlišují. Důležitou částí práce je, na konkrétních případech ukázat možné strategie produktů investičního životního pojištění, rozdíly a varianty se kterými se lze na trhu setkat. Byly uvedeny náklady, které tento druh pojištění nese a zhodnoceno, pro koho jsou uvedené strategie vhodné.

V případě úmrtí, může být u produktů investičního životního pojištění vyplácena pojistná částka, případně kapitálová hodnota pojištění k datu nahlášení pojistné události. Pokud je sjednáno vyšší pojistné krytí, větší část pojistného slouží na krytí rizikové složky a ke zhodnocení je určena menší část pojistného. Ve výsledku, pokud škodná událost nenastane, je při dožití vyplácena nižší kapitálová hodnota. Je tedy třeba dbát na to, aby při sjednání pojistné smlouvy nebyl klient přepojištěný, ale zároveň případné pojistné krytí v případě

škodné události odpovídalo jeho potřebám a potřebám jeho blízkých. Dobře nastavená pojistná smlouva investičního životního pojištění by měla toto zajistit, avšak investiční složka pojištění s sebou nese rizika. Pokud chce pojistník dosáhnout vyššího zhodnocení, než na termínovaném vkladu či běžném účtu, je třeba investovat finanční prostředky na delší dobu. Investiční strategie lze volit konzervativnější, které přináší menší riziko, ale také menší očekávaný výnos. Čím větší výnos pojistník očekává, tím větší riziko a výkyvy kapitálové hodnoty mohou nastat. Rizikovější strategie jsou určeny spíše pro zkušenější investory.

Cílem práce bylo vytvořit srovnání investičních strategií, které jsou na trhu dostupné a zhodnotit postavení těchto produktů na trhu. Jednalo se o trh produktů, které umožňují zhodnocení finančních prostředků. Snažila jsem se vyjádřit, zdali je výhodnější zhodnocení finančních prostředků prostřednictvím investičního životního pojištění, nebo kombinovat zhodnocení finančních prostředků formou podílových fondů a tyto produkty doplnit rizikovým životním pojištěním.

Na otázku jsem nedokázala jednoznačně odpovědět. Pro zodpovězení této otázky by bylo třeba práci rozšířit o podrobnější analýzu produktů, které umožňují investice do podílových fondů a vyčíslit náklady, které s sebou přináší samostatné rizikové životní pojištění. Z práce však vyplývá, že IŽP je vhodné pro klienty, kteří chtějí v rámci jednoho produktu zhodnotit své volné finanční prostředky, vytvořit úsporu do budoucna a netrávit čas analýzou investičních fondů a přesouváním finančních prostředků mezi nimi ze své iniciativy. Zároveň je vhodný pro klienty, kteří nemají dostatečné informace a zkušenosti s fungováním finančních trhů a investováním do podílových fondů.

V práci jsou zdůrazněny výhody a nevýhody produktů investičního životního pojištění, bylo provedeno srovnání investičních strategií nabízených na trhu a tyto strategie zobecněny do několika skupin. Snažila jsem se vyjádřit co ovlivňuje výsledné zhodnocení finančních prostředků pojistníka, v jakých případech volit konzervativnější způsob a kdo si může dovolit riskovat. Pojišťovny nabízí možnost přesunu finančních prostředků mezi jednotlivými fondy či strategiemi, avšak tyto dispozice vyžadují znalosti a zkušenosti pojistníka. Orientace na trhu je časově náročná a pojistník, který se v dané problematice nepohybuje, nemá potřebné znalosti a zkušenosti ocenit, když rozhodnutí o alokaci jeho finančních prostředků provedou specializovaní odborníci finančních institucí. Neméně důležitá je v této oblasti otázka nákladů, které se s pojištěním pojí. Srovnání nákladů jednotlivých

produktů je komplikováno zejména různými způsoby stanovování poplatků jednotlivými společnostmi. Lze se setkat s poplatky stanovenými v konkrétních částkách, nebo s procentuálně vyjádřenými hodnotami.

U investičního životního pojištění je pojistné připisováno na individuální účet pojistníka, ze kterého se následně odečítá částka na rizikové pojistné a poplatky. Zbývající částka je investována ve formě podílových jednotek do vybraných fondů a zhodnocována. Pokud se však pojistník rozhodne finanční prostředky vybrat dříve, než je sjednaná doba pojištění, nedosahuje odbytné očekávané výše a bude mu vyplaceno podstatně méně než v případě samostatných investic do podílových fondů, kde jsou naspořené prostředky rychleji k dispozici. Při rozhodování, kterou formu zhodnocení finančních prostředků zvolit, je třeba brát v potaz investiční horizont a potřeby, které pojistník tímto produktem uspokojuje.

Seznam použité literatury

Citace:

- BROKER TEAM. Nedatováno. *O historii pojišťovnictví*. [online]. [cit.10.12.2018].
Dostupné z: <https://www.brokerTEAM.cz/historie>
- ČEJKOVÁ, V. 2002. *Pojistný trh*. Praha: Grada Publishing. s. 18, 22-23, 25. ISBN 80-247-0137-5
- ČEJKOVÁ, V., S. NEČAS a F. ŘEZÁČ. 2004. *Pojistná ekonomika I*. s. 35-37. Brno: MU ESF. ISBN 80-210-3557-9
- ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Nedatováno. *Encyklopedie pojmů*. [online]. [cit. 3.3.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/odborna-verejnost/on-line-slovniky-a-encyklopedie/encyklopedie-pojmu/aplikace/1531-item-169>
- ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Nedatováno. *ČAP – Základní údaje*. [online]. [cit. 7.1.2019]. Dostupné z: <http://www.pojistizivot.cz/o-nas/organizacni-struktura/zakladni-udaje>
- ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Nedatováno. *Standardizovaný ukazatel nákladovosti*. [online]. [cit. 4.1.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/odborna-verejnost/samoregulacni-standardy-cap/standardizovany-ukazatel-nakladovosti>
- ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. Nedatováno. *Slovník pojmů*. [online]. [cit. 23.3.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-v-praxi/slovník-pojmu/1295-odkupne>
- ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. 2017. *Výroční zpráva ČAP 2017*. [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: http://www.cap.cz/images/o-nas/vyrocnizpravy/2017_vyrocnipdf
- ČSOB pojišťovna, a. s. 2018. *Zvláštní pojistné podmínky*. [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/1599957/zpp-maximal-profit.pdf>
- DAŇHEL, J. a kol. 2005. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing. s. 185. ISBN 80-86419-84-3

- DLOUHÁ, P. 2014. *Kolik stojí investiční životní pojištění. Ukazatele nákladovosti*. Peníze.cz. [online]. [cit. 5.1.2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/investicni-zivotni-pojisteni/287667-kolik-stoji-investicni-zivotni-pojisteni-ukazatele-nakladovosti>
- DLOUHÁ, P. 2014. *Investiční životní pojištění: Pojišťovny zavádějí jednotný ukazatel nákladovosti*, Peníze.cz. [online]. [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/investicni-zivotni-pojisteni/291665-investicni-zivotni-pojisteni-pojistovny-zavadeji-jednotny-ukazatel-nakladovosti>
- DUCHÁČKOVÁ, E. 2003. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, ISBN 80-86119-67-X
- FINANCE.CZ. Nedatováno. *Druhy životního pojištění*. [online]. [cit.10.1.2019]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/pojisteni/osoby/zivotni-pojisteni/druhy>
- INSTITUT FINANČNÍ GRAMOTNOSTI. 2015. *Analýza počátečních poplatků životního pojištění*. [online]. [26.01.2019]. Dostupné z: <http://poradci-sobe.cz/files/2015/07/IFG001-Po%C4%8D%C3%A1te%C4%8Dn%C3%AD-poplatky.pdf>
- KOOPERATIVA POJIŠŤOVNA, A.S., VIENNA INSURANCE GROUP. 2018. *Výroční zpráva* ©2017. [online]. [26.03.2019]. Dostupné z: https://www.koop.cz/dokumenty/vyrocni-zpravy-archiv/vyrocni-zprava-2017/VZ_KOOP_2017_CZ.pdf
- PODÁVKA, M. 2005. *Jak funguje investiční životní pojištění I.*, Peníze.cz. [online]. [cit. 13.01.2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pojisteni/17244-jak-funguje-investicni-zivotni-pojisteni-i>

Bibliografie:

- ČEJKOVÁ, V. 2002. *Pojistný trh*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0137-5
- ČEJKOVÁ, V., S. NEČAS a F. ŘEZÁČ. 2003. *Pojistná ekonomika*. Brno: MU ESF. ISBN 80-210-3288-X.
- Česká asociace pojišťoven [online]. Praha, ©2014 [cit. 01.03.2019]. Dostupné z: <http://www.cap.cz>

- ČPP [online]. Praha, ©2015 [cit. 20.03.2019]. Dostupné z: <http://www.cpp.cz>
- ČSOB [online]. Praha, ©2019 [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: <https://www.csob.cz>
- ČSOB Pojišťovna [online]. Pardubice, ©2018 [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: <https://www.csobpoj.cz>
- DAŇHEL, J. a kol. 2006. *Pojistná teorie*. Praha: Professional Publishing. ISBN 80-86946-00-2
- DUCHÁČKOVÁ, E. 2009. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s.r.o. ISBN 978-80-86929-51-4
- DUCHÁČKOVÁ, E. 2015. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, s.r.o. ISBN 978-80-87865-25-5
- KOLEKTIV AUTORŮ Z ČESKÉ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. 2002. *Životní pojištění*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0146-4
- Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group [online]. Praha, ©2017 [cit. 01.04.2019]. Dostupné z: <https://www.koop.cz>
- MAJTÁNOVÁ, A., J. DAŇHEL a kol. 2006. *Teorie a praxe pojišťovnictví*. Praha: Ekopress. ISBN 80-86929-19-1
- MARANO, P. a M. SIRI. 2017. *Insurance Regulation in the European Union*. Cham: Palgrave Macmillan. ISBN 978-3-319-61215-7
- MARVAN, M., J. CHALOUPECKÝ. 1993. *Dějiny pojišťovnictví v Československu (1918–1945) 2. díl*. Bratislava: Alfa Konti spol. s r.o. ISBN 80-88739-01-2
- NN [online]. Praha, 2019 [cit. 01.04.2019]. Dostupné z: <http://www.nn.cz>
- NOVÁ, A. 2009. *Životní pojištění a trendy jeho budoucího vývoje*. Brno. 73 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Ing. Taťána Lyčková
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>
- PŘIKRYL, V., J. ČECHOVÁ. 2017. *Zákon o pojišťovnictví: komentář*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-546-8

SYROVÝ, P., M. NOVOTNÝ. 2005. *Osobní a rodinné finance*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-1098-6

SYROVÝ, P., T. TYL. 2014. *Osobní finance – řízení financí pro každého*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4832-0

ŠÍDLO, D. 2010. *Život jako riziko, aneb, Zásady pojišťování životních rizik*. Praha: Aladin agency. ISBN 978-80-904345-1-6.

VOSTATEK, J. 1996. *Sociální a soukromé pojištění*. Praha: Codex Bohemia. ISBN 80-85963-21-3

Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů

Zákon č. 37/2004 Sb. Zákon o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě)

Zákon č. 277/2009 Sb. Zákon o pojišťovnictví

Zákon č. 240/2013 Sb. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech